

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

2005: INTERMEZZO

SAYI 11

Ocak 2006

Genel Değerlendirme

Dış Ekonomik Gelişmeler

Büyüme ve İstihdam

Fiyat Düzeyi

Bütçe ve Para Politikaları

Ödemeler Dengesi

Tahmin ve Beklentiler

sayfa 1-8

Tablolar

Üretimi ve Fiyatlar

Sektörel Üretim

Enflasyon

Ödemeler Dengesi

Konsolide Bütçe

Parasal Gelişmeler

Milli Gelir

İşgücü Piyasası

sayfa 9-16

Grafikler

Uluslararası Göstergeler

Milli Gelir

Sanayi Üretimi

Parasal Koşullar

İmalât Sanayii

Bütçe Gelişmeleri

Cari İşlemler Dengesi

Parasal Gelişmeler

Para Politikaları

Dış Ticaret

sayfa 17-29

2006 Yılı

Senaryosu

sayfa 30

**TÜSİAD KONJONKTÜR
DEĞERLENDİRME**

www.tusiad.org

adresinde sunulmaktadır.

Genel Değerlendirme

Türkiye ekonomisinin büyüme performansı 2005 yılında da devam etmiştir.

2001 krizi sonrası uygulamaya konulan istikrar programı çerçevesinde son dört yıldır önemli bir değişim sürecine giren ve bu süre zarfında kesintisiz büyüyen Türkiye ekonomisi, enflasyonla mücadelede tarihi bir başarı elde ederek 2005 yılını kapatmıştır. Ancak Türkiye ekonomisinin dışa açıldığı 1980 yılından beri sağlayamadığı ekonomik başarıya son dört yıl gibi bir sürede ulaşmış olması elde edilen kazanımların ne kadar doğal, köklü ve kalıcı olduğuyla ilgili soruları da beraberinde getirmektedir. 2006 yılı bu soruların cevabının alınması açısından kritik bir önem taşıyacaktır.

Ekonomide sağlanan başarı bazı maliyetleri de beraberinde getirmiştir.

Son dört yıldır devam eden hızlı büyüme süreci 2005 yılında da devam etmiş, milli gelir artışını sürdürmüş, kişi başına milli gelir ise, kurun değer kazanmasının da etkisiyle, 5.000 dolar seviyelerine ulaşmıştır. Canlı iç talebin yanı sıra, dünya ekonomisiyle bütünleşme süreci devam etmiş ve ihracat 72,5 milyar dolara yükselmiştir. Büyüme performansının yanı sıra, kamu açığı ve borçlanmasında görülen iyileşme sayesinde enflasyon da kontrol altına alınmıştır. Ancak, yüksek büyüme, kamu mali disiplini ve enflasyonun kontrol altına alındığı madalyonun arka yüzünde ise yüksek ithalat artışı, yüksek cari işlemler açığı, yüksek işsizlik oranı ve reel kurda ciddi değerlenme yer almaktadır. 2005 yılında reel kur değerlenmeye devam etmiş, ithalat artışı ihracattan çok daha hızlı olmuş, toplam ithalat 117 milyar

*"Diken serpiyorsanız yalınayak yürümeyin."
İtalyan ATASÖZÜ*

dolara yükselmiş, cari işlemler dengesi 2005 yılında milli gelirin %6'sının üzerinde 22,5 milyar dolarlık bir açık vermiş, tarım dışı sektörlerde 1,3 milyon istihdam yaratılmasına rağmen, genel işsizlik oranı %9'un altına çekilememiştir.

Ekonomideki kazanımların sürdürülebilirliğiyle ilgili kaygılar devam etmektedir.

Mevcut tablo, enflasyondaki düşüşün esas belirleyicisinin reel kurdaki değerlenme olduğu, kurdaki bu değerlenmenin ithalatı körüklediği, bu koşullar altında, yerli üreticinin rekabet gücünün giderek azalmasının, üretim ve istihdam üzerinde olumsuz etki yaptığı; nihayetinde ortaya çıkan dış açığın finansmanının, bir noktanın ötesinde mümkün olamayacağı biçiminde yorumlanmıştır. Bu yorumun bir uzantısı olarak, 2006 yılında iç ve dış siyasi gelişmelerde yaşanacak hareketlilik ile birlikte, ekonomideki mevcut tablonun devam ettirilemeyeceği ve göstergelerde ciddi değişiklikler görüleceği beklentisi dile getirilmektedir. 2002-2005 büyüme sürecinin devam ettirilip ettirilemeyeceği 2006 yılı içindeki gelişmelerle daha belirgin hale gelecektir. 2006 yılını, son on yıllık dönemde önemli kılacak bir diğer unsur da ekonomi politikalarında para politikalarının öneminin artacak olmasıdır. Hizmet sektörü fiyatlarında devam eden nispeten yüksek artışlar, petrol ve emtia fiyatlarının uluslararası piyasalarda yüksek seviyelerini koruma ihtimali, şimdiki kadar uygulanmış olan örtük enflasyon hedeflemesinden açık enflasyon hedeflemesine geçilen 2006 yılında, enflasyonun daha da düşük seviyelere gerilemesini güçleştiren ve dolayısıyla fiyat istikrarını sağlama hedefini daha da zorlaştıran etkenler olacaktır.

Yapısal reform süreci 2006 yılında hız kaybetmeden devam etmelidir.

IMF anlaşmasının devam edeceği, bununla birlikte AB üyelik sürecinde tarama sürecinin sona ererek mevzuat uyumunun başlayacağı 2006 yılında, ekonomik göstergelerdeki gidişatın devam etmesinin yanı sıra, başta ürün ve hizmet piyasaları olmak üzere, piyasa düzenlemelerinin AB standartlarına yakınsaması süreci, Türkiye’de iş ve yatırım ortamı üzerinde olumlu sonuçlar doğuracaktır. Elde edilmiş olan istikrarın üzerine, yıllardan beri el atılmamış olan yapısal konularda atılacak adımlar, mevcut yönelimlerin devam etmesine imkân sağlayacaktır. Özellikle 2005 yılı içinde tartışılmaya başlanmış olan vergi sistemi ve kayıt dışı ekonomi ile mücadele konularında, 2006 yılında artık somut adımlar atılmaya başlanması, ekonomik sektörlerin rekabet güçlerini destekleyecektir.

AB’ye tam üyelik sürecinde, gerekli hazırlıklar hız kesmeden devam etmelidir.

2005 yılında hararetli tartışmalara sahne olan ekonomik göstergelerdeki iyileşmelerin kapsamı ve kalıcılığı konularının zaman içinde gündemden düşmesi beklenmektedir. Bununla birlikte, Türkiye’nin şimdiye kadar göstermiş olduğu performansın uzun dönemli sürdürülebilir kalkınma açısından yeterli olmadığı gözden kaçırılmamalıdır. İstikrar doğrultusunda sağlanan başarıya rağmen, reel ekonomideki yapısal dönüşümün başladığından söz etmek mümkün değildir. Türkiye’nin zengin ülkelerle arasındaki gelişmişlik farkının, nasıl bir süreçte, hangi mekanizmalarla, ne boyutta kapanabileceği belli değildir. Dolayısıyla, 2006 yılında ekonominin öncelikli gündeminde, Türkiye’yi gelecek 10 yıllık süreçte AB üyeliğine hazırlayacak politikalar ağırlık kazanmaya başlamalıdır. Kısa vadeye hapsolan, güncel sorunlara ilişkin tartışmalar ve istikrar kaygılarının yerini, artık uzun vadeye bakan ve üretim yapısının değişimini

odağa alan arayışlar almalıdır. 2006-2014 yılları arasındaki dönemi kapsayacağını düşündüğümüz AB üyelik süreci, Türkiye ekonomisinde istikrar arayışı ile başlamış olan değişimin, üretim yapısının faktör ve sektörel bileşimleri ile bölgesel dağılımı ve kurumsal çerçevesine de genişlemesini gerektirecektir. Bu değişimin doğru yönetilmesi, Türkiye’nin AB’ye üyelik sürecinin çok daha kolay ve gerek Türkiye, gerekse AB ülkeleri için çok daha az sıkıntılı olmasını sağlayacaktır. Ekonomik yapının en etkin biçimde dönüşümünün sağlanması için Türkiye’nin bir büyüme stratejisine ihtiyacı olduğu açıktır. Bu nedenle, örneğin, cari açık karşısında kur seviyesi ile gündeme gelen tartışmalar, yerini, ihracat fiyatları yanı sıra fiyat dışındaki rekabet gücü unsurlarının da yer aldığı tartışmalara bırakmalıdır. Üretimde girdilerin dünya fiyatlarında temin edilmesi, üretimin yoğun ithal aramalı kullanan yapısının değişimi, ileri teknoloji ürünlerinin üretiminde sağlanacak performans, hizmetler sektörü ihracatının rekabet gücünün artırılması, verimlilik artışı için izlenmesi gereken eğitim ve istihdam politikaları, piyasalarda giriş engellerinin kaldırılması gibi alternatifler üzerinde yapılacak çalışmalar ile piyasaların çok daha etkin ve rekabetçi çalışmasının sağlanması, uzun vadede kalıcı ve kesin sonuçlar verebilecektir.

I. Dış Ekonomik Gelişmeler

Dünya ekonomisinin 2005 yılında %4,3 civarında büyüdüğü tahmin edilmektedir.

Geride bıraktığımız 2005 yılı içinde dünya ekonomisinin yüksek sayılabilecek bir seviyede olan %4,3 civarında büyüdüğü tahmin edilmektedir. 2005 yılında ekonomi gündemini meşgul eden başlıca gelişmeler; petrol fiyatlarındaki artışın devamı, ülkeler arası cari işlemler dengesizliklerinin artması, uluslararası sermaye piyasalarında artan likidite ve buna bağlı olarak

gelişmekte olan ülkelerin kamu ve ödemeler dengelerinde kaydettikleri iyileşme olmuştur.

2005 yılında, emtia fiyatlarında yüksek artışlar yaşanmıştır.

2005 yılının ikinci altı aylık döneminden itibaren, dünya ekonomisindeki büyüme hızının beklenenden daha hızlı olması nedeniyle emtia fiyatları yükselişe geçmiş ve küresel piyasalarda risk algılamasının artışına paralel olarak sermaye hareketlerinde dalgalanmalar yaşanmıştır. Emtia fiyatlarında 2004 yılına göre en yüksek artışlar; petrol, metal ve içecek ürünlerinde gözlenmiştir. Bu dönemde, enflasyon riski uluslararası boyutta önem kazanmıştır. 2006 yılında çoğu emtia ürününde fiyat artışlarının sınırlı kalması beklenmektedir.

ABD ekonomisinin 2005 yılı ekonomik performansı beklenenden daha olumlu gerçekleşmiştir.

Arka arkaya yaşanan kasırga felaketleri ve artan petrol fiyatları Amerikan ekonomisinin 2005 yılı büyüme oranını, beklendiği kadar olumsuz etkilememiştir. Şu ana kadar, artan enerji fiyatlarının ücretlere yansımaları sınırlı kalmıştır. Son kasırgalardan olumsuz etkilenen imalat sanayii, Ekim ayında tekrar toparlanmış ve sanayi üretimi önceki seviyelerine geri dönmüştür. İşsizlik oranı ise yıl sonuna doğru azalarak uzun dönem seviyesi olan %5 civarına gerilemiştir. Ülkenin 2005 yılında %3,5 büyümüş olduğu ve 2006 yılında %3,3 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Öte yandan, 2005 yılında GSYİH’nin %6,25’ine ulaşan cari işlemler açığı artmaya devam etmektedir. IMF’nin araştırmalarına göre, ABD’nin bu açığı kapatabilmesi için küresel sermaye akışlarının %70’ini çekmesi gerekmektedir. Faiz cephesine bakıldığında, Haziran 2004’te %1 seviyesindeyken en son Aralık ayında gerçekleştirilen on üçüncü çeyrek puanlık artışla %4,25 seviyesine ulaşan kısa vadeli faiz oranlarının, 2006 yılında daha seyrek artırılması beklenmektedir.

Japonya ve Euro Bölgesi'nde, 2005 yılı ikinci yarısı itibarıyla ekonomik faaliyetlerdeki canlanma belirginleşmiştir.

Euro bölgesi ekonomileri 2005 yılının ilk yarısında genel olarak kötü bir performans sergilemiş, ancak üçüncü çeyrek itibarıyla tekrar bir toparlanma göstermişlerdir. 2005 yılını %1,2 ile %1,6 arası bir büyümeyle tamamlaması beklenen bölgenin, 2006 yılında %1,4 ile %2,4 arasında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Yurtiçi talebin henüz canlanmaya başladığı bölge ekonomilerinde euronun dolar karşısında değer kazanmaması uzun zamandır ihracat tarafından desteklenen büyümenin devamı açısından önemlidir. 2006 yılında da bölge genelinde ihracata dair sipariş beklentileri iyimserdir. Japon ekonomisi için de 2005 yılında tekrar bir canlanma söz konusudur. 2005 yılında %2,4 büyüdüğü tahmin edilen ekonominin, 2006 ve 2007 yıllarında %2 büyümesi öngörülmektedir. Ekonomik canlanmanın en önemli kaynağı uzun süredir durgun olan yurtiçi talebin tekrar artışa geçmesi, şirket bilançolarında gözlenen iyileşme ve özel sektör yatırımlarında az da olsa kaydedilen artış olmuştur. OECD'nin Bileşik Öncü Göstergeleri, bu canlanmaların en azından 2006 yılının ilk çeyreğinde de devam edeceğini göstermektedir.

Çin ve Hindistan ekonomilerinde büyümenin devamı, piyasalara yönelik reformların sürekliliğine bağlı olacaktır.

2005 yılında Çin ekonomisinin %9 büyüdüğü ve 2006 yılında son 20 yıllık ortalamasından fazla sapmayarak %8,2 büyümesi öngörülmektedir. Hindistan'ın ise 2005 yılında yaklaşık %7 büyüdüğü ve 2006 yılında yaklaşık %6,5 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Asya ekonomilerindeki ekonomik faaliyetin hatta genel olarak küresel büyümenin en önemli sürükleyicilerinden olan bu iki ekonomiyi önümüzdeki yıllarda bir dizi reform beklemektedir. Bu reformların başın-

da özellikle mali piyasaları liberalleştirmeye ve sağlamlaştırmaya yönelik düzenlemeler gelmektedir. Mali piyasalara yönelik düzenlemeler yanında Çin ekonomisinden kur politikalarını biraz daha gevşetici adımlar atması beklenmektedir. Hindistan ise, Çin'in çok gerisinde kalmış olan altyapı yatırımlarına yönelik harcamalarını 2006 yılında hızlandıracaktır.

Latin Amerika ülkeleri, artan emtia fiyatlarıyla sağlam bir ekonomik yapıya kavuşmuştur.

Latin Amerika ekonomileri son iki yıldır tarihi ortalamalarının çok üstünde büyüme performansı sergilemektedirler. Bunun en önemli nedeni bölge ekonomilerinin ihracatının önemli bir bölümünü oluşturan emtia ürünlerine gelen küresel talebin 2002 yılından itibaren artıyor olmasıdır. Venezüella, Ekvador ve Meksika gibi petrol ihracatçısı ülkeler özellikle petrol ve yan ürünlerinin fiyat artışı sayesinde ihracat gelirlerini artırmış ve borç oranlarında azalma sağlamıştır. Yine Meksika'nın dahil olduğu bazı diğer Güney Amerika ülkeleri ise yakıt ürünlerine ek olarak gıda ve metal fiyatlarındaki artışlardan yararlanmışlardır. Özellikle Brezilya gibi tarım ürünlerinin ihracatın önemli bir bölümünü oluşturduğu ülkeler, gıda ve tarımsal ham madde ürünlerinde son üç yıldır süregelen yüksek fiyatlar sayesinde önemli ihracat geliri elde etmişlerdir.

2005 yılında gelişmekte olan ülkelere özel sermaye girişi rekor düzeyde gerçekleşmiştir.

Bununla birlikte, global sermaye piyasalarında gözlenen likidite artışı ve düşük faiz oranları Latin Amerika ülkelerinin borçluluk oranlarını ve uluslararası rezerv pozisyonlarını iyileştiren diğer bir faktör olmuştur. Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) tarafından Ocak 2006'da yayınlanan raporda 2005 yılında gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarının şimdiye kadarki en yüksek seviye olan 358 milyar dolara ulaştığı belirtilmiştir. Raporda ayrıca, bu seviyeye en çok yaklaşılan 1996

yılında aynı ülkelere sermaye girişinin 324 milyar dolarla sınırlı kaldığına değinilmiş ve 2006 yılında bu oranın 2005 seviyesinden çok fazla uzaklaşmayarak yaklaşık 322 milyar dolar olacağı tahmin edilmiştir.

II. Büyüme ve İstihdam

2005 yılı üçüncü çeyreğinde büyüme tekrar ivme kazanmıştır.

2005'in ilk yarısında yavaşlama eğilimine giren GSYİH, üçüncü çeyrekte tekrar hızlanarak %7 oranında büyümüştür. Büyümenin harcamalar yönünden kompozisyona bakıldığında, 2005 yılında özel tüketim harcamaları artışının büyüme desteklediği görülmektedir. Özel nihai tüketim harcamalarında gıda ve içki tüketimindeki artışın yanı sıra dayanıklı tüketim mallarına yönelik talep artışı dikkat çekicidir. 2005'in üçüncü çeyreğinde özel nihai tüketim harcamaları bir önceki yılın aynı dönemine göre %11,2 artarak GSYİH'ye 6,8 puan katkı yapmıştır. Kamu nihai tüketim harcamaları ise aynı dönemde %3,3 artmıştır.

Yatırımlardaki artış, ekonomideki canlılığın devamı açısından olumlu sinyaller vermektedir.

2005 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre gayri safi sabit sermaye oluşumunda belirgin artışlar gerçekleşmiştir. Kamu yatırım harcamaları %32,8 artarken toplam sabit sermaye oluşumundaki büyüme %27,8 olarak gerçekleşmiştir. Sabit sermaye oluşumu içinde ulaştırma sektörü başta olmak üzere altyapı harcamalarının önemli bir paya sahip olması da ekonomik istikrarı destekleyici bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Kamunun makine-teçhizat yatırım harcamaları üçüncü çeyrekte yıllık bazda %80,2 artış gösterirken bina inşaatı harcamaları %27,2, bina dışı inşaat harcamaları ise %18,5 artış sergilemiştir. Özel sektörde ise yatırım harcamaları 2004'ün ikinci yarısından sonra girdiği yavaşlama eğiliminden 2005 yılının ikinci çeyreğinde çıkmış ve üçüncü çeyrek-

te de yükselişini sürdürmüştür. Bir önceki senenin aynı dönemine göre artış oranı %26,7 olmuştur. Belirtilen dönemde makine-teçhizat yatırım harcamaları %27,4 artarken bina inşaatı yatırım harcamaları %25,2 artmıştır. Hem kamu hem de özel sektörün makine teçhizat yatırımlarında görülen artış ekonomik istikrarın devamı açısından olumlu bir tablo çizmektedir. Net ihracat ise GSYİH büyümesine olumsuz katkı yapmaya devam etmiştir. 2004 yılıyla karşılaştırıldığında hem ihracat hem de ithalat artış oranlarında düşüş görülmekle beraber ihracat artış oranındaki düşüş ithalata göre daha yüksektir. Üçüncü çeyrek itibariyle ihracat %2,7 artarak büyümeye 1,1 puan katkı yaparken ithalat %11,9 artarak eksi 4,4 puan katkıda bulunmuştur.

Tarım üretimi, üçüncü çeyrekte beklenenin üzerinde artmıştır.

Üretim yönünden büyüme incelendiğinde 2005'te dikkat çekici gelişmeden biri tarım sektörünün katma değerindeki artış olmuştur. Tarım üretiminin iki yılda bir görülen mevsimsel hareketi nedeniyle 2005 yılında büyümeye katkı yapması beklenmemekteydi. 2005 yılının ilk iki çeyreğinde sıfıra yakın büyüme gösteren sektörün üçüncü çeyrekte %6,4 gibi yüksek oranlı bir yükseliş sergilemesi olumlu bir gelişmedir. Tarımın büyümeye katkısı ise 1,3 puan olarak gerçekleşmiştir. Sektördeki istihdam azalışına rağmen sağlanan büyüme verimlilik artışlarına işaret etmektedir.

Sanayi üretimi yeniden hızlanırken inşaat sektörü de yükselişini sürdürmüştür.

İmalât sanayiinde tekstil ve giyim sektörleri üretimindeki gerilemenin etkili olduğu yavaşlama eğilimi, yılın üçüncü çeyreğinde etkisini yitirmiştir. 2005 yılının ilk dokuz ayı itibarıyla %5 büyüme gösteren sektör üçüncü çeyrek itibarıyla yıllık bazda %5,6 büyüyerek GSYİH büyümesine 1,4 puan katkı sağlamıştır. Söz konusu büyümedeki bu artış kısmen, yüksek

baz etkisinin 2004'ün üçüncü çeyreğinden itibaren azalmasıyla açıklanmaktadır. Benzer bir tablo ticaret sektörü için de geçerlidir. Ticaret sektöründe büyüme ilk yarısındaki yavaşlamanın ardından yılın üçüncü çeyreğinde %7,1'e yükselmiştir. Diğer taraftan inşaat sektörü 2005'in ilk iki çeyreğinde olduğu gibi üçüncü çeyrekte de büyümesini sürdürmüş ve üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı dönemine göre %19,7 artarak GSYİH'ye 0,7 puan katkı yapmıştır. İnşaat yatırımlarının uzun dönemli yatırımlar olması nedeniyle önümüzdeki dönemde de canlılığını koruyarak büyümeye yaptığı katkıyı devam ettirmesi beklenmektedir.

Ekonomideki canlanma tarım dışı sektörlerde istihdam artışı sağlamaktadır.

2005 yılı Eylül, Ekim ve Kasım ayları işgücü anketi verilerinin ortalaması alınarak hesaplanan Ekim ayı verileri 2004 yılının son çeyreğiyle karşılaştırıldığında toplam istihdamda 327 bin kişilik artış görülmektedir. Ekim ayı itibarıyla işsizlik oranı işgücü piyasasında yaşanan mevsimselliğin etkisiyle, üçüncü çeyreğe göre artarken 2004'ün dördüncü çeyreğiyle karşılaştırıldığında önemli bir değişiklik göstermeyerek %10,1 değerini almıştır. İşgücüne katılım oranı ise 2004'ün dördüncü çeyreğiyle karşılaştırıldığında aynı kalarak %48,4 oranında gerçekleşmiştir. İstihdam artışı, ekonomideki canlılığa bağlı olarak tarım dışı sektörlerde yaratılan iş imkanı ile sağlanmaktadır. 2005 yılının Ekim ayında, 2004 yılının son çeyreğine göre tarım dışında yaratılan istihdam %9 (1 milyon 315 bin kişi) oranında artarken tarımda %13 (988 bin kişi) azalmıştır. Böylece tarım istihdamının toplam istihdam içindeki payı 2004'ün son çeyreğiyle karşılaştırıldığında %33'ten %28'e gerilemiştir. Tarım sektöründe yaşanan istihdam kaybının kendi hesabına ve işveren olarak çalışanlar ile ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlardan oluştuğu görülmektedir. Tarım dışı sektörlerde de ücretli ve yevmiyeli çalışan sayısının %7 oranında artış

göstermiş olması toplam istihdam içinde bu grubun payının artmasını sağlamıştır. Ekonomik canlılığın istihdama yansımaları olarak görülen bu durumun devam etmesi olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Hizmetler sektörünün istihdam içindeki payı belirgin bir artış sergilemiştir.

Tarım dışı sektörlerin istihdamdaki paylarına bakıldığında 2004 yılı son çeyreğine göre sanayi istihdamının %10,6, inşaat sektörü istihdamının %10,4 arttığı görülmektedir. Hizmetler sektöründe bu oran %8,1 olmuştur. Böylece toplam istihdam içinde sanayinin payı %1 artışla %20'ye yükselirken inşaat aynı dönemde önemli bir değişiklik göstermeyerek %5,5 paya sahip olmuştur. Hizmetler sektörünün istihdamdaki payı en hızlı artışı sergileyerek %43,8'den %46,6'ya yükselmiştir.

III. Fiyat Düzeyi

Yılsonu enflasyon artışı hedeflenenin altında kalmıştır.

2005'te yılsonu TÜFE enflasyonu %7,7 ile hedeflenen %8 değerinin altında kalmıştır. Son çeyrek ortalama enflasyon oranı ise %7,6 olarak gerçekleşmiştir. Son üç aylık döneme bakıldığında Ekim ve Kasım aylarında gıda, giyim ve ayakkabı grubunda aylık bazda gözle görülür fiyat artışları gözlenmiştir. Söz konusu dönemde gıda kalemindeki fiyat artışının başlıca nedenleri Ramazan ayının Ekim ayına denk gelmesi ve meyve-sebze fiyatlarında Kasım ayında mevsimsel etkilerin çok üzerinde gerçekleşen fiyat artışları olmuştur. Giyim ve ayakkabı grubunda ise, kış sezonunun başlaması nedeniyle artan fiyatlar etkili olmuştur. Aralık ayında bu iki kalemin enflasyonunda önceki aylarla karşılaştırıldığında küçük oranlarda düşüşler gerçekleşmiştir. Ev eşyası grubu ise son üç ay boyunca aylık bazda önemli artışlar göstererek Ekim ve Kasım aylarında genel TÜFE enflasyonunun üzerinde enflasyon artışı sergilemiştir. Bu

gelişmede başlıca etken döviz kuruna duyarlı elektrikli ve elektriksiz ev eşyalarındaki fiyat artışları ve mobilya fiyatlarında talep artışına paralel gelişen fiyat yükselişleri olmuştur. Ekim, Kasım ve Aralık itibarıyla aylık TÜFE enflasyonuna bakıldığında dikkat çekici bir başka gelişme enerji fiyatları hariç TÜFE'nin genel TÜFE endeksinin üzerinde gerçekleşmesi olmuştur. Bu gelişmenin başlıca nedeni petrol fiyatlarında yıl sonuna doğru görülen düşüşler olmuştur. Ancak petroldeki fiyat artışlarının dolaylı etkilerinin gecikmeli olarak ortaya çıktığı ulaştırma kaleminde enflasyon artışı %12,2 ile genel TÜFE enflasyonunun üzerinde kalmıştır. Alkollü içecekler ve tütün ürünleri ise Ekim ve Kasım aylarında enflasyon artışı sergilemezken tütün ürünlerine yapılan zam nedeniyle bu kalemde Aralık ayında %4,9 oranında aylık enflasyon artışı görülmüştür. Lokanta ve oteller kalemi de son çeyrekte genel TÜFE enflasyonunun üzerinde gerçekleşen bir başka kalem olmuştur. Bu kalemdeki fiyat artışı, ekonomideki canlanmanın getirdiği talep artışıyla açıklanabilmektedir. Son üç aylık dönemde %10 civarında fiyat artışı sergileyen konut ve kira kaleminde ise fiyatlamada geçmişe endeksleme eğiliminin yanı sıra talep artışının etkisi görülmüştür.

ÜFE enflasyonu son çeyrekte düşmeye devam etmiştir.

Petrol fiyatlarının girdi maliyetleri yoluyla ÜFE üzerinde önemli bir etkisi olmasına karşın gerçekleşen fiyat artışları sınırlı olmuştur. Yılsonu ÜFE enflasyonu %2,7 gibi düşük bir oranda gerçekleşmiştir. Son çeyrek ortalama ÜFE enflasyonu ise ortalama %2,3 olmuştur. Tarım grubunda son çeyrekte ortalama %2,2'lik fiyat artışı görülürken elektrik gaz ve su kaleminde yıllık bazda son üç ayda görülen ortalama %8,3'lük fiyat düşüşleri girdi maliyetlerini olumlu etkilemiştir. Ancak petrol fiyatlarındaki yükselişlere rağmen enerji fiyatlarının uzun süre düşük kalması beklenme-

mektedir. Doğalgaz fiyatlarının petrol fiyatlarına göre belirlenmesi ve elektrik üretiminde doğalgazın yoğun olarak kullanılması önümüzdeki dönemde sektörde yukarı yönlü fiyat ayarlamalarını gündeme getirebilecektir. Petrol fiyatlarından en fazla etkilenen imalat sanayiindeki enflasyon artışı ise aynı dönemde %2,9 gibi sınırlı bir oranda artmıştır. Bu durum petrol fiyatlarından maliyetlere geçişkenlik etkisinin imalat sanayi genelinde geçmişe kıyasla azaldığını göstermektedir. Sonuç olarak, önümüzdeki dönemde, üretici maliyetlerindeki baskının tüketici fiyatlarında artışa neden olması gibi bir risk görülmektedir.

TCMB, 2006 yılından itibaren açık enflasyon hedeflemesine geçmiştir.

Enflasyonu düşürmede elde edilen başarı, fiyat istikrarı yolunda atılan olumlu adımlar ve buna bağlı olarak TCMB'nin güvenilirliğinin artması açık enflasyon hedeflemesine geçme kararının alınmasını sağlamıştır. Açık enflasyon hedeflemesinde Merkez Bankası'nın, hedeflerden aşağı yada yukarı yönlü bir sapma yaşanması halinde hesap verme zorunluluğu olacaktır. Her ne kadar hedefin altında ya da üstünde olmak üzere 2 puanlık bir bant belirlense de TCMB, IMF şartlığı nedeniyle üç aylık dönemlerde hedeften 1 puan sapma olması halinde gözden geçirme dönemlerinde IMF ile görüşme yapmak ve sapmanın nedenlerinin kamuoyuna bir raporla açıklamak durumunda olacaktır.

2006 yılı birinci çeyrek enflasyon hedefine ulaşılması beklenmektedir.

Önümüzdeki üç aylık dönemde petrol fiyatlarındaki artışın fiyatlar üzerinde hissedilmesi ve konut ve kira kalemindeki geçmişe endeksleme davranışının devamı enflasyon üzerindeki baskı oluşturacak faktörler arasındaki yerini korumaktadır. Ancak söz konusu faktörlerin baskısına rağmen 2005 yılı fiyat artışlarının hedeflenenin altında

gerçekleşmesi beklentileri olumlu etkilemektedir. Diğer taraftan gıda, sağlık ve eğitim sektörlerinde 2005 yılının ilk çeyreğinde yapılan KDV indirimlerinin baz etkisinin ve 2005 yılı Aralık ayında tütün ürünlerine yapılan zammın Ocak ayına da yansımaları sebebiyle 2006 yılı ilk çeyreğinde enflasyondaki düşüşte duraksama görülmesi mümkündür.

IV. Bütçe ve Para Politikaları

2005 yılı mali disiplinin devamı bakımından başarılı bir yıl olmuştur.

2005 yılının ilk on bir aylık gerçekleşme rakamlarına bakıldığında bütçe kalemlerinde yılsonu hedeflere ulaşabileceği görülmektedir. Ocak-Kasım dönemi itibarıyla 126,7 milyar YTL olarak gerçekleşen harcamalar toplamının, 41,4 milyar YTL'si faiz giderlerinden, 85,3 milyar YTL'si ise faiz dışı harcama giderlerinden oluşmuştur. Gelirler tarafında aynı dönemde tahsil edilen toplam 121,3 milyar YTL ile programda hedeflenen 126,5 seviyesinin %96'sına ulaşılmıştır. Böylece 2005 yılı Eylül ayı itibarıyla erişilen 27,3 milyar YTL'lik faiz dışı fazla hedefi Kasım ayı sonunda, 36 milyar YTL'ye yaklaşarak, program hedefinin üstünde gerçekleşmiştir. Bununla beraber hâlâ yüksek sayılabilecek iç borç stoku seviyesi göz önüne alındığında faiz dışı fazlanın hedeflenen oranın üzerinde gerçekleşmesinin devamı önem arz etmektedir. Cari transferler kalemi dışında harcamaların hedeflenen seviyelerde kalacak olması 2005 yılında bütçe disiplininin sürdürülmüş olduğunu göstermektedir. Ancak, enflasyonun daha düşük seviyelere gerilediği ve açık enflasyon hedeflemesi uygulamasının başladığı 2006 yılı ve sonrasında aynı disiplinin sürdürülmesi daha fazla dikkat gerektirecektir.

Vergi dışı gelirlerin toplam içindeki payı 2005'te artmıştır.

2005 yılı Kasım ayı itibarıyla 96,7 milyar YTL olan vergi gelirleri program hedefinin %91'i seviyesinde

kalmıştır. Vergi dışı gelirler ve diğer gelirler kalemleri ise ilk on bir ay sonunda program hedeflerinin üzerinde gerçekleşmiştir. Sırasıyla, 20,1 ve 4,5 milyar YTL seviyelerine ulaşmış olan bu gelirler içinde kamu bankalarının temettü gelirleri ile özelleştirme gelirlerinin önemli bir payı olmuştur. 2006 yılında, TMSF'nin özel tertip DİBS'lerden doğan Hazine alacaklarını geri ödeme performansına ve özelleştirme gelirlerinin devamına bağlı olarak bu kalemlerin bütçe finansmanına olan katkılarının devam etmesi beklenmektedir. Dolaylı vergi gelirlerinde ise, doğalgaz, akaryakıt gibi enerji ürünleri ile sigara ve içki gibi diğer ürünlere yapılan zamlar doğrultusunda artış sağlamıştır. 2005 yılında bu vergiler içinde en büyük payı başta doğalgaz ve petrol ürünlerine ilişkin vergiler olmak üzere genel olarak özel tüketim vergileri almıştır. Yüksek dış ticaret performansına bağlı olarak ithalde alınan KDV de, dolaylı vergi gelirlerindeki artışta etkili bir diğer kalem olmuştur.

Dolaylı vergilerin toplam içindeki ağırlığı devam etmektedir.

Dolaylı vergiler 2005 yılında da toplam vergi gelirleri içinde yaklaşık %70 olan yüksek seviyesini korumuştur. Bu vergilerin GSYİH'ye oranına bakıldığında Türkiye'nin OECD ortalamasının çok üzerinde olduğu görülmektedir. Örneğin, OECD'nin en son yayımladığı gelir istatistiklerine göre 2003 yılı rakamlarıyla, Türkiye'de mal ve hizmetlerden alınan verginin GSYİH'nin %16,2'sine ulaştığı ve bu oranın, İzlanda'dan (%16,3) sonra, OECD ülkeleri arasında Türkiye'yi ikinci konuma getirdiği görülmektedir. Dolaylı ve doğrudan vergi gelirleri arasındaki farkın azaltılması, gelir dağılımı doğrultusunda vergi tahsilâtının adil yapılması ve yatırım ortamında iyileşme sağlanması bakımından önümüzdeki dönemde de önemini koruyacaktır. Ayrıca, gerek vergi idaresinin etkinliğini artırması gerekse GSYİH'nin %4,5'ine

yaklaşan sosyal güvenlik açıklarının azaltılması için kayıt dışı ekonomi ile mücadelenin önemi giderek artmaktadır. 2005 yılı Ekim ayı hanehalkı işgücü verileri ve aynı yıla ait asgari brüt ücret üzerinden alınan işçi ve işveren primleri ile gelir vergisi tutarları dikkate alındığında, kamu kesiminin kayıt dışı ekonomi dolayısıyla tahsil edemediği vergi ve sigorta primlerinin boyutu yıllık yaklaşık 20-25 milyar YTL'ye ulaşmaktadır.

2005 yılında dış borç stokunda azalma kaydedilmiştir.

Hazine 2005 yılında bütçe açığının finansmanında ağırlıklı olarak net iç borçlanmaya başvurmuş, dış borçlanma konusunda ise net ödeyici konumunda olmuştur. Dış borç geri ödemelerinin yaklaşık 8,5 milyar dolarını IMF'ye yapılan anapara ve faiz ödemeleri oluşturmuştur. 2005 yılında en yüksek seviyede olan IMF geri ödemeleri, 2006 yılında da anapara ve faiz olmak üzere yaklaşık 8 milyar dolar civarında olacak ve toplam dış borç ödemelerinin %45'ini oluşturacaktır. 2005 yılında iç borç yapısında da önemli bir iyileşme sağlanmıştır. 2004 yılı sonunda ortalama vadesi 374 gün ve faizi %25,5 olan iç borç stokunun, 2005 yılı Kasım ayı itibarıyla vadesi ortalama 566 güne çıkmış ve faiz oranı %16,9 seviyesine gerilemiştir. Hazine 2005 yılı borçlanma stratejisinde ağırlıklı olarak iskontolu senet ihracını tercih etmiştir. Ayrıca, borç stokunun vadesini uzatmak amacıyla, çoğu değişken faizli olmak üzere üç ve beş yıl vadeli iç borçlanma senetleri ihraç etmiştir.

Dış gelişmeler, kamu borç stokunun iyileşmesinde önemli rol oynayacaktır.

2005 yılında kamunun net borç stoku göstergelerindeki iyileşmede maliye politikalarının başarısı göz ardı edilemez. Ancak, geride bıraktığımız yıl içerisinde uluslararası sermaye piyasalarında artan likidite de borçlanma kolaylığını beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte, kamu

net borç stokunda gözlenen azalmanın bir kısmı da kur etkisiyle sağlanmıştır. Bu dış gelişmeler dikkate alındığında 2005 yılında bütçe ve maliye politikaları uygulamalarında elde edilen başarının devamı daha da önem kazanmaktadır.

Ekonomideki istikrarlı gidiş para talebini artırırken enflasyonist baskı yaratmamıştır.

2005 yılı son çeyreğinde dolaşımdaki paranın yıllık bazda %42,5 artması ve vadesiz mevduatların ortalama %32 büyümesi sonucu dar tanımlı para arzı M1 yıllık bazda ortalama %36,8 oranında artmıştır. Geniş tanımlı para arzı olan M2 ise aynı dönemde %38,4 oranında genişlemiştir. Nominal değerlerin TEFE'ye bölünmesiyle hesaplanan reel artış oranları ise M1'de son çeyrekte ortalama %29,2, M2'de %30,8 olmuştur. Bu parasal genişleme, ekonomide gözlenen istikrarın para talebini artırması karşısında para arzının artmasıyla gerçekleşmiştir.

Ters para ikamesi son çeyrekte de hız kesmeden sürmüştür.

Döviz tevdiat hesaplarında 2005 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla ulaşılan değer dolar bazında 167,5 milyar dolar iken YTL'nin dolar karşısında değer kazanmasına bağlı olarak YTL karşılığı 2004 dördüncü çeyreğiyle karşılaştırıldığında %1 azalarak 225,7 milyar YTL değerinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, M2 para arzına döviz tevdiat hesaplarının eklenmesiyle elde edilen M2Y para arzı %22 artarak 669,2 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır. Döviz tevdiat hesaplarının YTL karşılığında azalış olmasına karşın gerçekleşen bu artış birebir M2'deki büyümeden kaynaklanmıştır. M2Y'deki reel büyüme ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %15,3 olurken TL mevduatların M2Y içindeki payı %58 olarak gerçekleşmiştir. Döviz tevdiat hesaplarının payı ise üçüncü çeyreğe göre 2 puan düşerek %33,7'de kalmıştır. Dolayısıyla 2005 yılı son çeyreğinde ters dolarizasyon süreci devam etmiştir.

TCMB faiz indirimlerinde ihtiyatlı tavrını sürdürecektir.

TCMB 2005 yılı son çeyreğinde üç kere faiz indirimine giderek kısa vadeli faiz oranlarını %13,5 seviyesine indirmiştir. Her ne kadar ekonomide görülen iyileşmeyle karşılaştırıldığında faiz indirimlerinin yetersiz olduğu yönünde eleştiriler gelse de TCMB'nin geçmiş gelişmelere değil gelecek enflasyon beklentilerine göre faiz ayarlaması yaptığını göz ardı etmemek gerekmektedir. 2006 yılsonu nokta hedefi olan %5 oranına ulaşılmasında risk oluşturan petrol fiyatları ve hizmet fiyatlarındaki katılıklar göz önünde bulundurulduğunda TCMB'nin temkinli tavrını koruması beklenmektedir.

Parasal hedefleme yerini enflasyon hedeflemesine bırakmıştır.

2005 yılı para programı kapsamında 24 Kasım 2005 tarihli niyet mektubu uyarınca belirlenen parasal hedefler tutturulmuştur. Ancak TCMB 2006'ya girerken Para Tabanı için performans kriteri ve Net İç Varlıklar için gösterge niteliğindeki hedeflerin yerini "enflasyon gözden geçirme kriterinin" aldığını duyurmuştur. Net Uluslararası Rezervlerin de 2006 yılının ikinci yarısına kadar performans kriteri olarak kalacağını daha sonra ise gösterge niteliğinde hedef olarak gözleneceğini belirtmiştir. Söz konusu gelişme enflasyonla mücadelede elde edilen başarının para politikalarına olan güveni artırdığını ve enflasyonun güçlü bir nominal çapa haline geldiğini göstermektedir.

V. Ödemeler Dengesi

2005 yılında cari işlemler açığı en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

2005 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla GSYİH'nin %6'sına yaklaşan cari işlemler açığının yılsonu itibarıyla bu oranı geçmesi beklenmektedir. Cari dengedeki görülen bozulmanın en önemli belirleyicisi dış ticaret açığı olmuştur. Yılın on bir ayında ihracat geçen yılın aynı dönemine oranla %17 oranında artarak 66 milyar

dolara ulaşırken, aynı dönemde ithalat %20 oranında artarak yaklaşık 105 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Üretim yapısında yaşanan değişim, ithalat seviyesinin 2001 yılından beri hızlanarak artmasına yol açmaktadır. Bu nedenle cari açığın azaltılmasına yönelik kur seviyesinde değişiklik yapılmasını hedef alan ve yapısal olmayan çözümler uzun vadede kalıcı olmayacaktır.

Verimlilik artışları, ihracat artışını desteklemektedir.

2005 yılının on bir ayında geçen yılın aynı dönemine oranla ortalama %11 oranında artarak tarihinin en yüksek seviyesine ulaşan reel efektif döviz kuru, dış ticaret açığının genişlemesine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Ancak, aynı dönemde imalat sanayiinde maliyetlerin düşük seyrini koruması ve verimlilikte yaşanan yükselişler, ihracat artışını olumsuz etkileyebilecek bu gelişmenin etkilerini sınırlandırmıştır. Özel imalat sanayiinde bir birimlik üretim için ödenen reel ücret yılın ilk üç döneminde, geçen yılın aynı dönemine oranla ortalama %2,6 oranında gerilemiştir. Bununla beraber, çalışan saat başına verimlilik aynı dönemde ortalama %4,8 oranında artış göstermiştir. Verimlilik artışlarının devamı ve üretim başına ödenen reel ücretlerin gerilemesi, reel efektif döviz kurunun yükseldiği 2005 yılında uluslararası piyasalarda rekabet gücünün korunmasına yardımcı olmuştur.

İmalât sanayii ihracatı yüksek teknoloji ürünleri üreten sektörlerle kaymaktadır.

2002 yılından itibaren ihracatında önemli artış gözlenen taşıt araçları sektörü imalat sanayii ihracatının lokomotifine olma 2005 yılında da devam etmiştir. Yılın on bir ayında, geçen yılın aynı dönemine göre ihracatını dolar bazında %19 oranında artıran sektör, aynı dönemdeki imalat sanayi ihracat artışının %17'sini tek başına gerçekleştirmiştir. Geleneksel olarak dış ticaret fazlası veren tekstil ve

giyim sektörlerindeki ihracat artış oranı ise 2005 yılında yavaşlamaya devam etmiştir. 2000 yılında %39 olan tekstil ve giyim sektörleri ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı, 2005 yılının Ocak-Kasım döneminde %27'ye gerilemiştir. Bu gelişmede reel olarak değerlendirilen eğiliminde olan TL'nin yanı sıra Çin ve Hindistan'dan gelen rekabet baskısı da etkili olmuştur. Söz konusu sektörlerin, üretimin çok ucuza gerçekleştirildiği Asya ekonomileriyle kâr marjını daraltan önlemler ekseninde rekabete girmesi uzun dönemli bir çözüm değildir. Bunun yerine katma değeri yüksek yeni ürünlerin imalatına ağırlık verilmesi, bu sektörlerinin Çin gibi ülkelerden ayrı bir kulvarda yarışmaya devam etmesine olanak sağlayacaktır.

Uluslararası emtia fiyatlarındaki artışlar ithalat faturasının yükselmesinde etkili olmuştur.

Özellikle ihracata dayalı üretimin, yoğun ithal ara malı kullanan yapısı 2005 yılında ithalat artışında önemli rol oynamıştır. 2001 yılından itibaren sürekli büyüyen Türkiye ekonomisinin buna paralel olarak ithalat seviyesi de 2005 yılı Kasım ayı itibarıyla rekor bir düzey olan 105 milyar dolara yaklaşmıştır. Toplam ithalatın yaklaşık %70'ini oluşturan ara malı ithalatı yılın on bir ayında geçen senenin aynı dönemine oranla %22 oranında artarak 74 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılının ilk yarısında yavaşlamasına karşın, yatırım ve tüketim malı ithalatı da yılın ikinci yarısında iç talepte gözlenen canlanma ile tekrar yükselişe geçmiştir. Sektörler itibarıyla incelendiğinde yılın on bir ayında ana metal ve kimyasal madde ürünleri ithalatının, imalat sanayii ithalat artışına en yüksek katkı yapan başlıca iki sektör olduğu görülmektedir. İthalatta on bir ayda ulaşılan 105 milyar dolar seviyesinde petrol ve metal gibi emtia fiyatlarında görülen fiyat artışlarının da etkisi olmuştur. Örneğin, Ocak-Ekim döneminde ham petrol ithalat miktarı geçen yılın

aynı dönemine göre değişmemesine rağmen ithalat faturası %45 artış göstermiştir.

2005 yılında IMF'ye yapılan toplam geri ödemeler 8,5 milyar doları bulmuştur.

2005 yılında ekonomik belirsizliklerin azalması, enflasyonla mücadelede sağlanan başarı ve sıkı maliye politikasının sürdürülmesi; geleceğe yönelik beklentileri olumlu etkileyerek reel sektörün ve bankaların uzun vadeli borçlanmalarına olanak sağlamıştır. 2005 yılı Kasım ayı itibarıyla 5,5 milyar doları uzun vadeli olmak üzere, toplam 8 milyar dolar yurtdışı kredi kullanan bankacılık sektöründe kısa vadeli borçlanmanın payı azalmıştır. Söz konusu dönemde, doğrudan yatırım seviyesinde de önemli bir artış yaşanmıştır. Bir önceki senenin on bir ayına oranla doğrudan yatırımlar %248 artarak 6,3 milyar dolara ulaşmıştır. Aynı dönemler itibarıyla karşılaştırıldığında yabancı yatırımcıların iç borçlanma senet alımları %3 oranında gerileyerek 4 milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir. IMF'ye yapılan anapara geri ödemeleri 2005 yılında en yüksek seviyesi olan 7,6 milyar dolar civarına ulaşmıştır. 2006 yılında ise 7,2 milyar dolar civarında olması ve toplam dış borç ödemelerinin %45'ini oluşturması beklenmektedir.

Döviz hesaplarındaki çözümler devam etmektedir.

Yurtdışı sermaye hareketlerindeki yüksek artış ve ters para ikamesi, ekonomide döviz arzının giderek artmasına ve TCMB'nin kolaylıkla rezerv biriktirmesine olanak sağlamıştır. 2005 yılının on bir ayında TCMB, 20 milyar doları doğrudan döviz alım müdahaleleri olmak üzere, toplam 37 milyar doların üzerinde alım gerçekleştirmiştir. Önümüzdeki dönemde, IMF destekli ekonomik programın uygulanması ve AB'ye katılım sürecinin, ters para ikamesini ve sermaye girişlerini olumlu etkilemeye devam etmesi beklenmektedir. 2006 yılında, TL'de aşırı bir değer kaybı yaşanmazsa,

getiri farklarının azalmaya devam etmesi durumunda dahi, DİBS'lere olan ilginin devam edeceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, sermaye hareketlerinin büyük kısmının özel kesim ve bankacılık kesiminin uzun vadeli borçlanmasıyla sağlanıyor olması portföy yatırımlarında gözlenebilecek bir çıkışın, ekonominin iç dengelerine yapacağı etkinin sınırlı olmasını sağlayacaktır.

VI. Tahmin ve Beklentiler

TÜSİAD, GSYİH'nin 2006 yılında %5,3 artacağını tahmin etmektedir.

2006 yılında büyümenin görece olarak yavaşlayacağı düşünülmektedir. Harcamalar yönünden ele alındığında, özel tüketim ve yatırım harcamalarının kademeli olarak yavaşlayacağı; üretim yönünden bakıldığında ise sanayi sektöründe iç talepteki yavaşlamaya paralel olarak üretim artışlarının hız keseceği düşünülmektedir. 2005 yılının son döneminde yine yüksek çıkması beklenen büyüme oranlarının, 2006 yılı başından itibaren yavaşlama eğilimine gireceği ve ekonominin yıl genelinde %5,3 oranında büyüyeceği hesaplanmaktadır. Sanayi üretiminin artış hızındaki yavaşlama, ticaret ve ulaştırma sektörlerini de olumsuz etkileyeceğinden tarım dışı istihdam artışında duraklama beklenmektedir. Petrol fiyatlarındaki gelişmelerin yanı sıra, hizmet fiyatlarındaki katılık, enflasyondaki düşüşün 2006 yılında çok daha yavaş olacağını göstermektedir. Büyümedeki duranlaşmanın da etkisiyle enflasyondaki düşüşün yılsonuna doğru gerçekleşeceği beklenmektedir. Ancak yine de %5'lik yılsonu hedefine ulaşılabilmesinin güç olduğu ve yaklaşık yarım puan aşılacağı tahmin edilmektedir. Kurlarda yüksek miktarda ve/veya ani sermaye çıkışına dayalı bir değer kaybı beklenmemekle birlikte mevcut finansman yönteminin dış borçlanmayı artırmasının, önümüzdeki dönemde kurların yükselmesine neden olacağı tahmin edilmektedir. 2006 yılında nominal

kurların 1,45-1,50 seviyelerine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Kurlardaki hafif yönlü düzeltmenin etkisiyle ihracatın bir miktar daha düzeleceği, ithalatın ise büyümedeki yavaşlamayla beraber artış hızının düşeceği tahmin edilmektedir. Yıl genelinde ise ihracat artışının ithalat artışının üzerinde kalması ve yılsonu itibarıyla ihracat ve ithalatın 80 ve 126,5 milyar dolar seviyesine ulaşması beklenmektedir. Bu gelişmeler ışığında, cari açığın bir miktar daha genişleyerek 23,5 milyar dolar civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu durumda 2006 yılında cari açığın milli gelire oranının ise %5,9'a gerileyeceği öngörülmektedir.

2006 yılı, ekonomik dengeler açısından çeşitli riskler içermektedir.

Türkiye ekonomisinin siyasi gelişmelere olan hassasiyeti göz önünde bulundurulursa, 2006 yılının bu açıdan kritik bir öneme sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir. Avrupa Birliği ile halihazırda başlamış olan tam üyelik müzakerelerinin gidişatı bu noktada yakından takip edilmesi gereken bir süreçtir. Ortadoğu eksenli tüm gelişmeler, siyasi boyut itibarıyla, Türkiye ekonomisi üzerinde birtakım bozucu etkilerde bulunabilecektir. Dış politikadaki bu gelişmelerin yanı sıra, iç siyasette de genel seçimler ile cumhurbaşkanlığı seçimi konuları önemli gündem maddeleri arasında yer almaktadır. Yapısal reformlarda son dönemlerde gözlenen yavaşlamanın kalıcı hale bürünmesi durumunda, söz konusu gelişmelerin Türkiye ekonomisindeki makro istikrarı tehlikeye atması muhtemeldir. İleriye yönelik beklentilerin bozulmaması amacıyla, ilk aşamada, vergi sistemi, sosyal güvenlik sisteminin yanı sıra, işsizlik ve kayıt dışı ile mücadele konularında somut önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır. Petrol fiyatları ve uluslararası sermaye hareketlerindeki gelişmelere ek olarak, sözü edilen siyasi gelişmeler yukarıda özetlenen temel senaryoyu her iki yönde de önemli ölçüde etkileyebilecektir.

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2004-2005)
ÜRETİM VE FİYATLAR

	2005												
	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (DİE, 1997=100)													
Yıllık % Artış	4.1	5.0	10.7	3.4	5.0	2.4	1.8	-1.4	6.8	8.3	7.0	10.7	..
Aylık % Artış	8.9	-8.4	-3.7	14.6	-1.2	3.4	0.4	-2.0	1.4	6.9	-6.6	-1.1	..
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	11.3	-5.1	4.6	-4.3	2.3	-0.8	0.4	-2.9	4.6	0.6	-2.1	2.9	..
KAPASİTE KULLANIM ORANI (DİE, %)	84.0	76.3	74.9	80.3	80.1	82.4	81.5	80.6	80.4	82.9	82.8	81.2	80.6
ÜCRETLER (DİE, Dönemsel, 1997=100, İm. San.)													
Saat Başına Reel Ücret Endeksi (yılık % artış)	1.6	..	..	3.2	..	..	2.1	..	..	1.6	..	..	..
Kişi Başına Reel Kazanç Endeksi (yılık % artış)	-0.5	..	..	2.8	..	..	2.7	..	..	2.5	..	..	..
ÜRETİCİ FİYATLARI (DİE, 2003=100)													
Yıllık % Artış	15.3	10.7	10.6	11.3	10.2	5.6	4.3	4.3	4.3	4.4	2.6	1.6	2.7
Aylık % Artış	-1.1	-0.4	0.1	1.3	1.2	0.2	-0.5	-0.7	1.0	0.8	0.7	-0.9	0.0
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
TÜKETİCİ FİYATLARI (DİE, 2003=100)													
Yıllık % Artış	9.4	9.2	8.7	7.9	8.2	8.7	9.0	7.8	7.9	8.0	7.5	7.6	7.7
Aylık % Artış	0.3	0.5	0.0	0.3	0.7	0.9	0.1	-0.6	0.9	1.0	1.8	1.4	0.4
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
DÖVİZ KURU (TCMB alış kuru)													
YTL/US\$ (aylık ortalama)	1.389	1.350	1.308	1.308	1.355	1.364	1.354	1.332	1.338	1.334	1.351	1.355	1.345
Yıllık % Artış	-2.6	0.8	-1.2	-0.6	-0.1	-9.4	-9.0	-8.0	-8.9	-11.0	-8.9	-6.1	-3.2
Aylık % Artış	-3.7	-2.8	-3.2	0.0	3.6	0.6	-0.7	-1.6	0.4	-0.3	1.3	0.2	-0.7
YTL/€ (aylık ortalama)	1.863	1.776	1.702	1.724	1.754	1.732	1.647	1.605	1.646	1.635	1.624	1.593	1.596
Yıllık % Artış	6.2	5.0	1.5	6.8	7.8	-4.2	-8.8	-9.6	-8.1	-10.7	-12.2	-15.0	-14.3
Aylık % Artış	-0.6	-4.7	-4.1	1.3	1.8	-1.3	-4.9	-2.6	2.6	-0.6	-0.7	-1.9	0.2
FİYAT HADLERİ (DİE, 2003=100)													
Dış Ticaret Hadleri (İhracat/İthalat)	99.4	99.7	100.4	100.7	98.9	98.9	100.0	99.6	98.6	98.1	95.4	98.0	..
İç Ticaret Hadleri (Tıanm/İthalat)	106.2	108.4	108.1	107.3	103.9	106.4	102.4	100.2	98.2	98.2	99.6	103.7	106.1
İÇ BORÇLANMA YAPISI (satış miktarı ağırlıklı)													
Yıllık Bileşik Faiz (%)	23.0	20.7	17.8	17.8	17.5	17.7	17.0	15.9	16.8	15.3	15.1	14.0	14.1
Ortalama Vade (gün)	401	429	633	688	539	604	623	336	665	596	558	553	820

(..) Yayımlanmamış veri

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2004-2005)
SEKTÖREL ÜRETİM

SANAYİ ÜRETİMİ (yıllık % değişim)	% Pay	2004												2005														
		Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	
Toplam Sanayi	100	8.7	4.1	5.0	10.7	3.4	5.0	2.4	1.8	-1.4	6.8	8.3	7.0	10.7	11.7	4.5	16.1	32.1	26.9	26.9	5.0	2.4	1.8	-1.4	6.8	8.3	7.0	10.7
Madencilik	4.9	11.7	4.5	16.1	32.1	26.9	26.9	18.0	8.5	2.0	3.6	1.4	15.0	20.0	86.9	9.0	4.1	5.0	10.2	2.2	4.1	1.4	-2.6	6.4	8.8	6.5	10.5	
İmalât	86.9	9.0	4.1	5.0	10.2	2.2	4.1	1.4	1.2	-2.6	6.4	8.8	6.5	10.5	5.2	5.8	1.8	8.3	7.2	7.9	8.4	6.0	8.2	11.1	5.6	7.8	9.3	
Elektrik, Gaz ve Su	8.2	5.2	5.8	1.8	8.3	7.2	7.9	8.4	6.0	8.2	11.1	5.6	7.8	9.3														
İMALAT SANAYİ (yıllık % değişim)	% Pay																											
Gıda ürünü. ve içecek imalatı	10.6	2.5	-4.7	5.8	2.2	3.0	-8.1	3.5	18.0	-1.9	14.0	5.8	12.4	6.0	-14.1	-23.2	-17.0	7.8	26.5	-7.4	-18.6	8.7	7.7	38.7	50.7	29.6	19.8	
Tütün ürünleri imalatı	1.4	10.9	-1.3	-7.2	-4.9	-8.2	-24.4	-7.5	-17.2	-18.6	-11.2	-13.2	-8.1	10.9	5.4	13.6	5.7	-7.1	-7.4	-19.8	-6.3	-12.1	-22.9	-23.6	-10.4	-19.1		
Tekstil ürünleri imalatı	10.9	1.0	2.9	-30.1	-21.1	-28.5	-16.3	-23.0	-17.3	-42.7	-17.3	-5.4	-24.4	15.2	5.4	2.9	-30.1	-21.1	-28.5	-16.3	-23.0	-17.3	-42.7	-17.3	-5.4	-24.4	15.2	
Giyim eşyası imalatı	5.4	0.6	41.7	18.9	32.4	46.9	22.6	8.4	12.8	32.5	25.7	31.4	-15.2	-4.9	1.0	2.9	-30.1	-21.1	-28.5	-16.3	-23.0	-17.3	-42.7	-17.3	-5.4	-24.4	15.2	
Derinin işl., bavul çanta vb.	1.0	0.6	41.7	18.9	32.4	46.9	22.6	8.4	12.8	32.5	25.7	31.4	-15.2	-4.9	1.0	2.9	-30.1	-21.1	-28.5	-16.3	-23.0	-17.3	-42.7	-17.3	-5.4	-24.4	15.2	
Ağaç ve mantar ür.imal.(Mob.harıç)	0.6	1.6	6.3	7.5	24.1	-7.5	7.3	2.4	0.2	-3.0	3.4	2.8	-0.7	2.8	1.6	6.3	7.5	24.1	-7.5	7.3	2.4	0.2	-3.0	3.4	2.8	-0.7	2.8	
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	1.6	1.7	40.4	44.5	10.5	2.5	25.0	-2.4	-17.7	2.4	3.5	-1.9	-8.9	3.3	1.7	40.4	44.5	10.5	2.5	25.0	-2.4	-17.7	2.4	3.5	-1.9	-8.9	3.3	
Basım ve yayım imalatı	1.7	14.5	-7.4	-8.4	-9.7	-10.4	7.9	-8.7	-4.1	1.0	3.2	19.8	11.9	4.7	10.3	1.2	14.7	8.8	5.9	0.5	10.5	12.3	-4.2	-5.5	9.6	6.6	-1.6	27.0
Kok köm., rafine edilmiş petrol ür.im.	14.5	10.3	1.2	14.7	8.8	5.9	0.5	10.5	12.3	-4.2	-5.5	9.6	6.6	-1.6	27.0	3.4	15.0	-9.6	36.7	25.2	24.8	18.1	15.9	21.4	17.4	29.5	16.8	23.3
Kimyasal madde ürünleri imalatı	10.3	3.4	15.0	6.5	36.7	25.2	24.8	18.1	15.9	21.4	17.4	29.5	16.8	23.3	3.4	15.0	6.5	36.7	25.2	24.8	18.1	15.9	21.4	17.4	29.5	16.8	23.3	
Plastik-kaçuk ürünleri imalatı	3.4	6.9	0.7	13.8	31.0	0.0	9.0	7.7	11.2	5.3	10.8	4.0	1.6	23.8	6.9	0.7	13.8	31.0	0.0	9.0	7.7	11.2	5.3	10.8	4.0	1.6	23.8	
Metalik olmayan diğer min.mad.imal.	6.9	8.9	14.0	8.6	8.8	5.0	4.1	5.1	-1.6	1.7	0.9	3.8	-4.0	5.5	8.9	14.0	8.6	8.8	5.0	4.1	5.1	-1.6	1.7	0.9	3.8	-4.0	5.5	
Ana metal sanayi	8.9	3.4	18.2	2.7	37.8	24.4	43.4	43.3	59.2	31.6	45.3	27.7	5.3	16.9	3.4	18.2	2.7	37.8	24.4	43.4	43.3	59.2	31.6	45.3	27.7	5.3	16.9	
Metal eşya sanayi, mak.teçh. Hariç	3.4	5.8	28.8	18.3	7.8	15.9	-3.6	-0.5	-9.8	-11.3	-15.2	2.3	17.0	16.1	5.8	28.8	18.3	7.8	15.9	-3.6	-0.5	-9.8	-11.3	-15.2	2.3	17.0	16.1	
B.y.s. Makina ve teçhizat imalatı	5.8	0.1	59.4	17.9	33.6	21.1	-15.9	4.1	-19.3	12.6	94.8	24.7	45.7	7.1	0.1	59.4	17.9	33.6	21.1	-15.9	4.1	-19.3	12.6	94.8	24.7	45.7	7.1	
Büro, muhasebe bilgi işlem mak. İm.	0.1	3.2	8.7	11.7	12.2	37.3	28.7	57.4	1.3	0.6	-7.1	-11.7	51.6	56.6	3.2	8.7	11.7	12.2	37.3	28.7	57.4	1.3	0.6	-7.1	-11.7	51.6	56.6	
B.y.s. Elektrikli makina cihaz.imalatı	3.2	1.5	31.1	6.9	34.7	6.7	-15.3	5.5	-6.1	-24.7	-2.1	22.5	3.6	9.5	1.5	31.1	6.9	34.7	6.7	-15.3	5.5	-6.1	-24.7	-2.1	22.5	3.6	9.5	
Radio,TV haberleşme cihazları imal.	1.5	0.3	17.7	4.0	3.4	71.9	10.6	28.1	41.4	51.9	66.6	39.4	16.4	27.6	0.3	17.7	4.0	3.4	71.9	10.6	28.1	41.4	51.9	66.6	39.4	16.4	27.6	
Tıbbi,hassas ve optik aletl., saat ima.	0.3	6.3	36.4	6.6	3.0	42.6	16.0	7.3	4.2	3.0	-14.4	10.7	26.4	6.1	6.3	36.4	6.6	3.0	42.6	16.0	7.3	4.2	3.0	-14.4	10.7	26.4	6.1	
Taşıtlar ve taşıtlar imalatı	6.3	1.1	23.6	514.3	-15.2	10.8	-10.5	13.7	-18.6	23.3	-17.7	172.8	55.4	-61.7	1.1	23.6	514.3	-15.2	10.8	-10.5	13.7	-18.6	23.3	-17.7	172.8	55.4	-61.7	
Diğer ulaşım araçları imalatı	1.1	1.3	-3.0	-3.5	42.3	19.4	25.9	27.6	12.6	52.2	50.3	35.5	48.0	65.7	1.3	-3.0	-3.5	42.3	19.4	25.9	27.6	12.6	52.2	50.3	35.5	48.0	65.7	
Mobilya imalatı, b.y.s. diğer imal.	1.3																											
SEÇİLMİŞ SANAYİ MADDELERİ																												
Buzdolabı (bin adet)	356	361	258	341	466	421	448	477	543	512	496	415	353		356	361	258	341	466	421	448	477	543	512	496	415	353	
Çamaşır Makinesi (bin adet)	374	380	331	345	238	349	309	262	378	412	443	445	422		374	380	331	345	238	349	309	262	378	412	443	445	422	
Bulaşık Makinesi (bin adet)	83	91	94	84	124	61	67	72	75	43	86	81	72		83	91	94	84	124	61	67	72	75	43	86	81	72	
Fırın (bin adet)	145	144	462	419	466	432	407	494	528	562	461	541	479		145	144	462	419	466	432	407	494	528	562	461	541	479	
Televizyon (bin adet)	1,725	1,834	1,607	1,608	1,639	1,975	1,501	1,251	1,469	1,643	2,081	2,042	1,940		1,725	1,834	1,607	1,608	1,639	1,975	1,501	1,251	1,469	1,643	2,081	2,042	1,940	
Otomobil (bin adet)	54	50	39	48	58	56	63	63	53	35	64	60	50		54	50	39	48	58	56	63	63	53	35	64	60	50	
Minibüs-Micibüs (bin adet)	4.7	4.9	3.9	4.7	5.1	5.3	5.1	5.1	4.7	4.9	5.5	4.5	4.9		4.7	4.9	3.9	4.7	5.1	5.3	5.1	5.1	4.7	4.9	5.5	4.5	4.9	
Otobüs (bin adet)	0.3	0.4	0.3	0.4	0.5	0.5	0.5	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.5		0.3	0.4	0.3	0.4	0.5	0.5	0.5	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.5	
Kamyon ve Kamyonet (bin adet)	12.1	15.9	10.2	13.4	15.1	15.0	14.9	14.8	10.9	12.9	15.1	14.5	13.9		12.1	15.9	10.2	13.4	15.1	15.0	14.9	14.8	10.9	12.9	15.1	14.5	13.9	
Elektrik (megawatt-saat)	12.0	13.8	13.2	12.5	13.4	12.5	12.7	12.6	14.2	14.6	13.2	13.2	13.2		12.0	13.8	13.2	12.5	13.4	12.5	12.7	12.6	14.2	14.6	13.2	13.2	13.2	

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2004-2005)
ENFLASYON

	2005												
	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TÜFE (Büyümeye katkılar, yüzde puan)													
Genel Endeks (yıllık % değişim)	9.35	9.23	8.69	7.94	8.18	8.70	8.96	7.82	7.91	8.00	7.52	7.61	7.72
Genel Endeks (aylık % değişim)	0.32	0.55	0.02	0.26	0.71	0.92	0.10	-0.57	0.85	1.02	1.79	1.40	0.42
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1.94	2.00	1.89	1.44	1.05	1.46	1.70	1.26	1.00	1.24	1.07	1.63	1.41
Alkollü İçecekler ve Tütün	0.56	0.56	0.66	0.18	0.18	0.18	0.18	0.29	1.20	1.16	1.11	1.10	1.39
Giyim ve Ayakkabı	0.65	0.43	0.13	0.00	0.45	0.76	0.77	0.40	0.20	0.14	0.12	0.05	-0.01
Konut ve Kira	1.92	1.92	1.91	2.02	2.04	1.83	1.77	1.65	1.58	1.74	1.74	1.75	1.68
Ev Eşyası	0.40	0.44	0.46	0.48	0.54	0.59	0.58	0.53	0.43	0.30	0.36	0.37	0.39
Sağlık	0.31	0.27	0.12	0.22	0.22	0.21	0.21	0.14	0.01	0.01	0.00	-0.01	-0.01
Ulaştırma	1.36	1.56	1.58	1.57	1.80	1.71	1.65	1.58	1.77	1.87	1.56	1.13	1.16
Haberleşme	0.08	0.04	0.04	0.07	0.06	0.09	0.07	0.06	0.08	0.11	0.12	0.10	0.08
Eğlence ve Kültür	0.34	0.41	0.36	0.27	0.20	0.27	0.35	0.29	0.28	0.21	0.17	0.21	0.23
Eğitim	0.41	0.40	0.38	0.37	0.37	0.37	0.46	0.47	0.24	0.19	0.18	0.18	0.18
Lokanta ve Oteller	0.87	0.80	0.79	0.89	0.90	0.92	0.93	0.95	0.94	0.91	0.94	0.95	0.95
Çeşitli Mal ve Hizmetler	0.50	0.39	0.35	0.39	0.39	0.32	0.34	0.27	0.29	0.28	0.30	0.29	0.42
ÖZEL KAPSAMLI TÜFE (aylık % değişim)													
Mevsimlik ürünler hariç	0.02	0.86	0.54	0.66	0.63	0.43	0.78	0.48	1.57	0.68	0.54	0.05	0.88
İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	0.27	0.31	-0.23	0.29	1.16	1.07	0.68	-0.27	1.02	0.82	1.39	0.61	0.66
Enerji hariç	0.26	0.61	-0.02	0.08	0.64	1.26	0.04	-0.81	0.89	0.82	1.89	1.65	0.48
ÜFE (aylık % değişim)													
Genel Endeks (yıllık % değişim)	15.35	10.70	10.58	11.33	10.17	5.59	4.25	4.26	4.32	4.38	2.57	1.60	2.66
Genel Endeks (aylık % değişim)	-1.08	-0.41	0.11	1.26	1.21	0.20	-0.48	-0.74	1.04	0.78	0.68	-0.95	-0.04
Tarım	0.27	0.97	-0.12	0.79	-1.28	1.96	-3.37	-2.47	-0.53	1.53	1.86	2.11	1.72
Madencilik	-5.66	-3.40	2.07	-0.89	5.29	4.13	-2.26	2.87	2.09	3.10	0.16	-2.68	-0.82
İmalât Sanayii	-1.47	-1.06	0.14	1.54	1.95	-0.42	0.42	-0.36	1.48	1.54	0.38	-1.86	-0.58
Gıda ürünü. ve içecek imalatı	0.2	0.03	2.48	-0.03	0.02	0.21	-0.23	-0.03	-0.27	-0.33	-0.35	0.09	0.01
Tütün ürünleri imalatı	0.0	0.33	-22.70	3.84	0.00	5.08	0.01	-0.02	18.99	0.00	0.00	0.00	1.06
Tekstil ürünleri imalatı	-2.3	-1.02	-1.17	-1.06	1.50	-0.68	-2.27	-2.57	3.27	-0.84	0.79	0.26	-2.08
Giyim eşyası imalatı	-1.9	-5.86	3.36	4.38	1.85	4.62	-3.54	-0.45	-2.22	4.01	1.10	-1.28	-3.07
Kök köm., rafine edilmiş petrol ür.im.	-9.1	-7.44	4.30	11.81	10.07	-6.02	9.27	3.26	4.35	7.39	0.35	-12.02	-2.42
Kimyasal madde ürünleri imalatı	-1.1	-1.41	-2.10	-0.04	1.35	-0.87	-2.04	-4.19	0.91	1.77	1.16	-0.83	-2.54
Plastik-kaçuk ürünleri imalatı	0.4	0.49	-0.01	-0.56	0.41	1.14	-3.25	0.19	1.87	1.80	0.82	0.57	-0.52
Metalik olmayan diğer min.mad.imalat.	0	3.79	1.52	0.52	-0.55	1.60	0.26	0.58	0.87	0.90	0.80	0.05	0.55
Ana metal sanayi	-3.3	-0.59	-1.96	-0.64	3.08	-2.32	-1.97	-0.88	1.32	0.26	0.56	0.15	1.24
Metal eşya sanayi, mak.teçh. hariç	0.1	-0.93	0.72	0.21	0.73	1.70	4.22	-1.56	0.27	1.09	-0.80	1.50	-0.49
B.y.s. Makina ve teçhizat imalatı	2.4	-0.38	0.56	0.22	0.90	-0.06	-0.71	-0.96	0.26	0.65	1.01	0.67	0.99
B.y.s. Elektrikli makina cihaz.imalatı	0.9	-0.18	-0.50	0.31	2.79	0.53	-0.52	-0.39	1.32	1.45	1.70	0.41	2.14
Radio,TV haberleşme cihazları imal.	-0.6	-2.34	3.47	-1.57	2.04	0.22	-2.25	-2.79	1.28	-0.03	-0.18	-0.67	-0.05
Taşıt araçları ve karoseri imalatı	0.1	-0.70	-1.73	-0.50	-1.15	0.28	-0.79	-0.55	0.43	-0.11	-0.15	-0.26	0.10
Elektrik, Gaz, Su	0.37	3.90	0.12	-0.05	0.33	0.38	-0.03	0.00	0.73	-14.34	0.32	0.67	0.44

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2004-2005)
KONSOLİDE BÜTÇE

	2005												
	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım
12 AYLIK KÜMÜLATİF (milyon YTL)													
Gelirler	110,242	109,887	113,271	114,914	114,369	115,143	118,396	121,592	121,145	124,269	125,634	129,171	132,422
Vergi Gelirleri	90,706	90,093	92,161	93,344	94,390	95,897	96,723	98,825	98,999	102,096	103,059	105,239	105,733
Diğer Gelirler	19,536	19,794	21,110	21,569	19,979	19,246	21,673	22,767	22,146	22,174	22,575	23,932	26,689
Harcamalar	141,837	140,200	139,312	139,988	140,693	141,068	141,188	141,188	142,480	143,338	143,060	144,053	143,788
Cari	43,855	45,531	45,747	46,283	46,781	47,365	47,882	48,147	49,077	49,647	50,352	50,941	51,188
Yatırım	7,941	8,409	8,409	8,487	8,867	9,168	9,556	10,027	10,468	10,840	11,072	11,191	10,954
Transferler	88,456	84,147	83,057	83,107	82,975	82,134	81,615	80,960	80,875	80,755	79,592	79,957	79,741
İç Borç Faiz Ödemeleri	51,370	50,053	49,522	47,945	47,006	46,015	44,147	43,608	42,130	41,724	39,925	39,640	39,118
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	26,124	26,175	29,702	29,528	27,241	27,052	28,133	30,671	27,389	29,211	29,122	31,361	34,254
Bütçe Dengesi	-31,595	-30,313	-26,041	-25,074	-26,324	-25,541	-22,672	-19,596	-21,335	-19,068	-17,426	-14,882	-11,366
Bütçe Emanetleri ve Avanslar	-1,091	-104	-972	-389	-1,220	-1,982	-2,304	-1,850	-2,063	13	-707	-719	-1,302
Nakit Dengesi	-32,686	-30,418	-27,013	-25,463	-27,544	-27,523	-24,976	-21,446	-23,398	-19,055	-18,134	-15,601	-12,668
Finansman	32,686	30,418	27,013	25,463	27,544	27,523	24,976	21,446	23,398	19,055	18,134	15,601	12,668
Dış Borçlanma (net)	4,049	3,059	3,867	3,819	5,569	3,180	2,314	3,087	5,104	348	-906	-2,401	-3,557
İç Borçlanma (net)	34,463	30,759	30,422	32,344	27,884	28,664	25,779	25,658	23,640	24,981	26,807	20,682	21,648
Kısa Vadeli Borçlanma (net)	744	4,859	8,485	6,697	7,370	11,349	8,443	6,162	302	-6,276	-8,919	-11,683	-10,872
Diğer	-5,825	-3,400	-7,276	-10,700	-5,909	-4,321	-3,117	-7,299	-5,345	-6,273	-7,003	-2,230	-5,218
12 AYLIK KÜMÜLATİF (milyon \$)													
Gelirler	77,347	77,306	79,774	81,094	80,720	81,297	84,413	87,258	87,572	90,590	92,345	95,459	98,377
Vergi Gelirleri	63,523	63,262	64,762	65,724	66,553	67,669	68,912	70,855	71,493	74,399	75,753	77,784	78,596
Diğer Gelirler	13,824	14,044	15,012	15,370	14,167	13,628	15,501	16,403	16,079	16,191	16,592	17,675	19,781
Harcamalar	99,556	98,726	98,001	98,593	99,177	99,177	100,272	101,055	102,754	104,217	104,993	106,472	106,775
Cari	30,757	32,068	32,209	32,643	33,038	33,470	34,083	34,506	35,423	36,069	36,907	37,598	37,976
Yatırım	5,476	5,862	5,862	5,921	6,212	6,435	6,746	7,131	7,509	7,830	8,059	8,202	8,075
Transferler	62,207	59,301	58,446	58,534	58,464	57,848	58,016	57,952	58,343	58,804	58,536	59,230	59,317
İç Borç Faiz Ödemeleri	36,180	35,325	34,904	33,729	33,031	32,302	31,309	31,116	30,293	30,316	29,320	29,332	29,064
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	18,445	18,449	21,057	20,948	19,219	19,080	20,206	22,106	19,885	21,479	21,537	23,203	25,505
Bütçe Dengesi	-22,208	-21,420	-18,227	-17,499	-18,456	-17,880	-15,859	-13,797	-15,182	-13,627	-12,648	-11,013	-8,398
Bütçe Emanetleri ve Avanslar	-892	-161	-799	-370	-1,005	-1,567	-1,775	-1,474	-1,649	-97	-646	-676	-1,056
Nakit Dengesi	-23,101	-21,582	-19,026	-17,868	-19,462	-19,448	-17,634	-15,271	-16,831	-13,724	-13,294	-11,689	-9,454
Finansman	23,101	21,582	19,026	17,868	19,462	19,448	17,634	15,271	16,831	13,724	13,294	11,689	9,454
Dış Borçlanma (net)	2,698	2,003	2,593	2,551	3,880	2,118	1,458	2,074	3,526	117	-762	-1,801	-2,653
İç Borçlanma (net)	24,376	21,806	21,527	23,011	19,617	20,194	18,270	18,224	16,881	18,026	19,577	15,406	16,124
Kısa Vadeli Borçlanma (net)	45	2,958	5,644	4,249	4,764	7,699	5,697	4,088	-183	-4,817	-6,750	-8,642	-8,247
Diğer	-3,973	-2,228	-5,094	-7,694	-4,036	-2,865	-2,094	-5,026	-3,576	-4,420	-4,948	-1,576	-3,857
KAMU BORÇ STOKU (GSMH'ye oran, %)													
Toplam Kamu Brüt Borç Stoku	..	77.4	..	..	77.4	..	..	74.6	..	..	73.3	..	..
Toplam Kamu Net Borç Stoku	..	63.5	..	..	62.3	..	..	58.4	..	..	56.6	..	..
Net Dış Borç Stoku	..	17.5	..	..	16.1	..	..	13.2	..	..	11.4	..	..
Net İç Borç Stoku	..	46.0	..	..	46.2	..	..	45.2	..	..	45.2	..	..

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2004-2005)
PARASAL GELİŞMELER

	2005													
	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
PARA ARZLARI (yünlük % değişim)														
Dolaşımdaki Para	22.9	3.8	18.9	23.7	24.2	23.6	23.4	29.8	28.4	26.1	41.6	39.0	46.8	
Vadesiz Mevduat	48.9	24.9	41.0	46.6	39.6	34.7	31.4	33.4	33.7	35.9	31.8	26.1	37.9	
M1	36.7	14.0	30.1	35.0	32.0	29.0	27.5	31.7	31.1	31.1	36.5	32.1	41.7	
Vadeli Mevduat	34.6	19.6	19.7	21.0	22.7	26.4	28.5	34.3	35.6	35.5	38.0	39.6	39.5	
M2	35.1	18.1	22.3	24.5	25.1	27.1	28.2	33.6	34.4	34.3	37.6	37.6	40.1	
Döviz Tevdiat Hesabı (TL)	10.4	15.0	13.1	15.6	11.9	5.9	4.5	5.4	4.1	3.2	-1.2	-2.2	0.5	
M2Y	23.7	16.8	18.5	20.9	19.7	18.1	18.4	21.9	21.7	21.3	21.3	21.1	23.8	
Repo	-49.4	-41.1	-42.5	-43.5	-50.9	-41.9	-16.7	-15.1	-20.5	-25.1	-29.2	-19.6	-2.8	
M2YR	22.3	15.8	17.4	19.6	18.3	17.1	18.0	21.5	21.2	20.8	20.7	20.6	23.6	
Resmî Mevduat	29.9	59.3	-9.1	12.7	25.3	86.1	48.1	56.2	47.5	66.7	12.0	-6.8	62.7	
Merkez Bankası Diğer Mevduat	19.9	155.3	57.1	-44.1	35.2	-66.9	-63.2	19.7	83.7	855.4	695.1	546.3	7.2	
M3Y	23.9	19.5	17.6	20.2	20.1	17.5	18.7	22.9	23.1	24.2	22.4	21.7	25.0	
M2Y (milyar YTL)	185.4	180.1	180.6	186.7	192.8	194.4	197.0	204.4	210.9	215.6	219.0	220.7	229.6	
M2Y'nin Bileşimi (%)														
Dolaşımdaki Para	6.7	7.1	7.2	7.5	7.7	7.7	8.0	8.0	8.0	8.0	8.7	8.2	8.0	
Vadesiz Mevduat	9.2	8.0	8.7	8.8	9.0	8.2	8.8	8.8	8.8	9.1	8.8	8.5	10.2	
Vadeli Mevduat	43.1	44.1	44.8	45.0	45.0	46.3	46.9	47.4	47.4	47.2	48.2	49.7	48.5	
Döviz Tevdiat Hesabı	41.0	40.8	39.4	38.7	38.4	37.8	36.3	35.8	35.8	35.6	34.3	33.7	33.3	
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
KREDİ HACMİ (yünlük % değişim)	54.9	49.8	48.5	48.0	44.6	41.5	39.4	42.7	42.2	46.3	41.5	40.6	47.7	
Mevduat Bankası Kredileri	60.9	55.0	53.6	52.7	49.2	46.9	44.7	47.9	47.5	52.2	46.6	45.2	52.3	
Özel	90.6	79.8	75.1	73.4	71.7	74.9	72.4	66.1	64.9	76.8	63.9	61.2	70.1	
Karuu	89.2	59.6	62.2	53.6	50.5	46.4	40.9	47.8	48.7	55.4	51.1	47.7	50.8	
Kalkarına ve Yatırın Bankası Kredileri	10.3	9.5	10.2	13.0	9.2	4.9	5.9	9.1	8.8	6.7	9.2	11.7	13.2	
FAİZ ORANLARI														
İnterbank	19.1	17.3	16.7	15.8	15.1	14.6	14.3	14.3	14.3	14.3	14.1	13.8	...	
3 Aylık Mevduat Faizi	22.8	21.5	20.5	20.0	19.9	19.5	20.7	20.5	20.5	20.4	20.4	20.4	20.4	
12 Aylık Mevduat Faizi	22.0	21.1	19.7	19.5	18.8	19.1	20.3	20.0	19.9	19.9	19.9	19.9	20.4	
MB REZERVLERİ (milyar \$)	36.0	37.2	36.8	38.0	37.3	35.8	39.2	42.9	41.3	41.8	44.8	47.0	50.5	

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA (1987 fiyatlarıyla, TL)

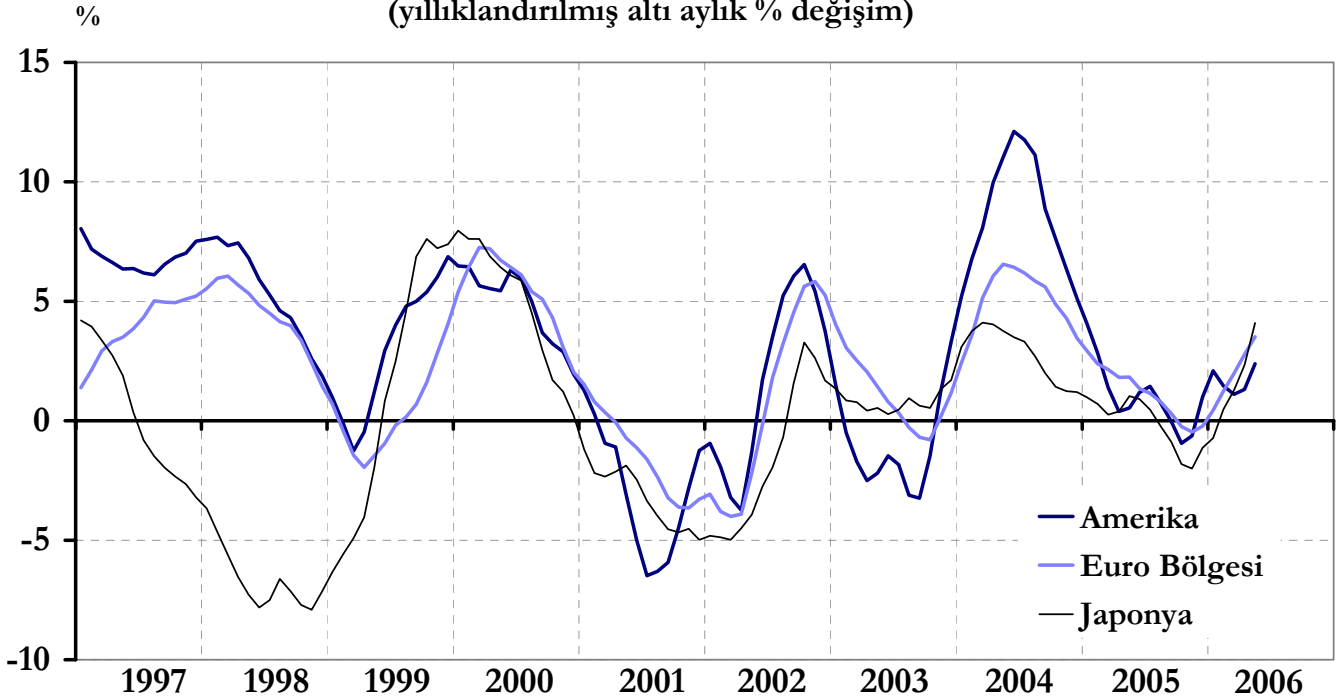
Harcama Gruplarına Göre	Sektörler İtibarıyla												
	Yıllık % Artış		% Pay	Dönemler İtibarıyla Yıllık % Artış		Yıllık % Artış		% Pay	Dönemler İtibarıyla Yıllık % Artış				
	2003	2004	2004	2004-4	2005-1	2005-2	2005-3	2004	2004	2004-4	2005-1	2005-2	2005-3
Özel Nihai Tüketim Harc.	6.6	10.1	64.1	3.6	4.0	4.4	11.2	2.0	11.6	9.1	0.0	0.1	6.4
Gıda- içki	4.1	2.8	21.5	5.4	4.6	8.8	10.3	1.3	10.7	8.2	-2.4	1.4	6.9
Dayanıklı Tüketim Malları	24.0	29.7	13.2	-5.7	1.5	2.6	31.0	15.1	0.6	27.0	9.2	-14.3	-13.5
Yan Dayanıklı Tüketim Malları	2.1	18.8	10.0	16.3	12.0	4.2	5.1	7.7	0.3	9.8	7.4	7.0	1.9
Enerji-Ulaştırma-Haberleşme Hizmetleri	2.2	0.3	7.9	0.9	-3.1	-0.7	0.3	7.8	29.4	4.0	5.5	3.9	5.6
Konut Satışları	7.5	9.3	6.7	6.6	4.2	3.7	7.6	2.6	1.0	4.4	17.5	15.8	3.6
Devletin Nihai Tüketim Harc.	1.4	1.8	4.8	1.8	1.4	1.6	1.8	10.1	25.1	3.9	5.3	3.2	5.4
Maaş-Ücret	-2.4	0.5	7.1	11.1	4.3	4.0	3.3	6.1	3.3	4.5	3.7	6.1	8.3
Mal ve Hizmet Alımı	0.8	1.2	3.8	1.2	-0.6	0.4	0.8	4.6	3.7	-0.5	16.5	22.2	19.7
Gayri Safi Sabit Sermaye Olş.	-5.9	-0.2	3.3	17.7	17.6	9.7	6.8	12.8	23.9	8.9	5.8	4.3	7.1
Kamu Sektörü	10.0	32.4	23.9	11.2	6.9	17.9	27.8	13.2	20.5	8.1	6.1	4.8	8.2
Makine Teçhizat	-11.5	-4.7	4.5	0.9	36.6	31.1	32.8	10.4	3.4	14.2	3.9	1.1	1.6
Bina İnşaatı	-19.2	14.8	1.2	42.4	25.4	35.7	80.2	6.8	13.3	6.2	1.6	2.2	7.4
Bina Dışı İnşaat	-26.7	-24.4	0.9	-17.5	114.1	43.3	27.2	1.1	1.7	1.3	0.7	0.3	-0.5
Özel Sektör	4.0	-3.2	2.3	-4.5	26.1	24.9	18.5	1.8	4.4	1.8	1.4	1.6	1.8
Makine Teçhizat	20.3	45.5	19.4	17.7	4.8	15.8	26.7	8.0	2.2	5.5	4.7	4.1	7.1
Bina İnşaatı	46.1	60.3	14.3	18.4	1.2	13.6	27.4	5.1	8.2	5.9	4.8	4.1	6.8
Stok Değişimleri	-11.4	15.3	5.1	15.9	16.2	23.5	25.2	0.8	3.8	1.2	-0.6	0.4	0.7
Mal ve Hizmet İhracatı	58.7	14.7	8.1	48.7	1.2	-7.2	-73.4	0.2	0.3	-0.1	-1.3	0.1	-0.2
Mal ve Hizmet İthalatı	16.0	12.5	44.5	14.4	11.3	4.7	2.7	7.8	93.1	5.7	4.5	3.9	6.6
G.S.Y.İ.H	27.1	24.7	47.8	19.6	9.3	9.2	11.9	26.2	6.9	15.7	8.4	8.7	14.1
	5.8	8.9	100.0	6.3	4.8	4.2	7.0	9.9	100.0	6.6	5.3	3.4	7.3

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

		2005													
		İŞGÜCÜ PİYASASI													
		2004						2005							
		IV. Çeyrek	Yıllık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TEMEL GÖSTERGELER															
TÜRKİYE TOPLAMI															
	Nüfus (15 yaş üstü, bin)	50,189	49,906	50,364	50,452	50,530	50,585	50,695	50,777	50,833	50,938	50,991	51,050	..	..
	İşgücü (bin)	24,297	24,289	23,512	23,588	23,784	24,432	25,015	25,363	25,544	25,219	24,989	24,683	..	..
	İstihdam (bin)	21,870	21,791	20,815	20,838	21,190	21,993	22,721	23,058	23,227	22,838	22,566	22,197	..	..
	İşsizlik (bin)	2,428	2,498	2,697	2,750	2,594	2,439	2,294	2,305	2,317	2,381	2,423	2,487	..	..
	İşgücüne katılma oranı (%)	48.4	48.7	46.7	46.8	47.1	48.3	49.3	50.0	50.3	49.5	49.0	48.4	..	..
	İşsizlik Oranı (%)	10.0	10.3	11.5	11.7	10.9	10.0	9.2	9.1	9.1	9.4	9.7	10.1	..	..
TARIM DIŞI															
	İşgücü (bin)	17,077	16,871	17,130	17,267	17,278	17,529	17,663	17,808	17,817	18,195	18,261	18,394	..	..
	İşsizlik (bin)	2,408	2,480	2,604	2,659	2,505	2,349	2,208	2,244	2,281	2,347	2,356	2,410	..	..
	İşsizlik Oranı (%)	14.1	14.7	15.2	15.4	14.5	13.4	12.5	12.6	12.8	12.9	12.9	13.1	..	..
İŞTEKİ DURUM															
TÜRKİYE TOPLAMI (bin)															
	Ücretli ve Yevmiyeli	11,415	11,079	11,007	10,946	11,153	11,590	11,923	12,067	12,121	12,349	12,360	12,381	..	..
	Kendi hesabına ve İşveren	6,356	6,408	6,401	6,520	6,532	6,629	6,754	6,804	6,847	6,617	6,578	6,506	..	..
	Ücretsiz aile işçisi	4,098	4,303	3,408	3,371	3,505	3,774	4,044	4,187	4,259	3,872	3,629	3,311	..	..
TARIM DIŞI (bin)															
	Ücretli ve Yevmiyeli	10,851	10,581	10,696	10,669	10,854	11,168	11,339	11,374	11,366	11,645	11,675	11,787	..	..
	Kendi hesabına ve İşveren	3,294	3,269	3,310	3,422	3,417	3,497	3,587	3,651	3,649	3,675	3,712	3,684	..	..
	Ücretsiz aile işçisi	524	541	520	516	502	516	528	538	521	528	519	513	..	..
EKONOMİK FALİYETE GÖRE															
TÜRKİYE TOPLAMI (bin)															
	Tarım	7,201	7,400	6,289	6,230	6,417	6,812	7,266	7,494	7,690	6,990	6,661	6,213	..	..
	Sanayi	3,978	3,988	4,046	4,054	4,107	4,154	4,165	4,248	4,291	4,405	4,360	4,399	..	..
	İnşaat	1,120	1,029	907	924	1,004	1,145	1,252	1,303	1,322	1,291	1,272	1,236	..	..
	Hizmetler	9,571	9,374	9,574	9,630	9,662	9,881	10,038	10,012	9,923	10,152	10,273	10,348	..	..
<i>(..) Yayımlanmamış veri</i>															

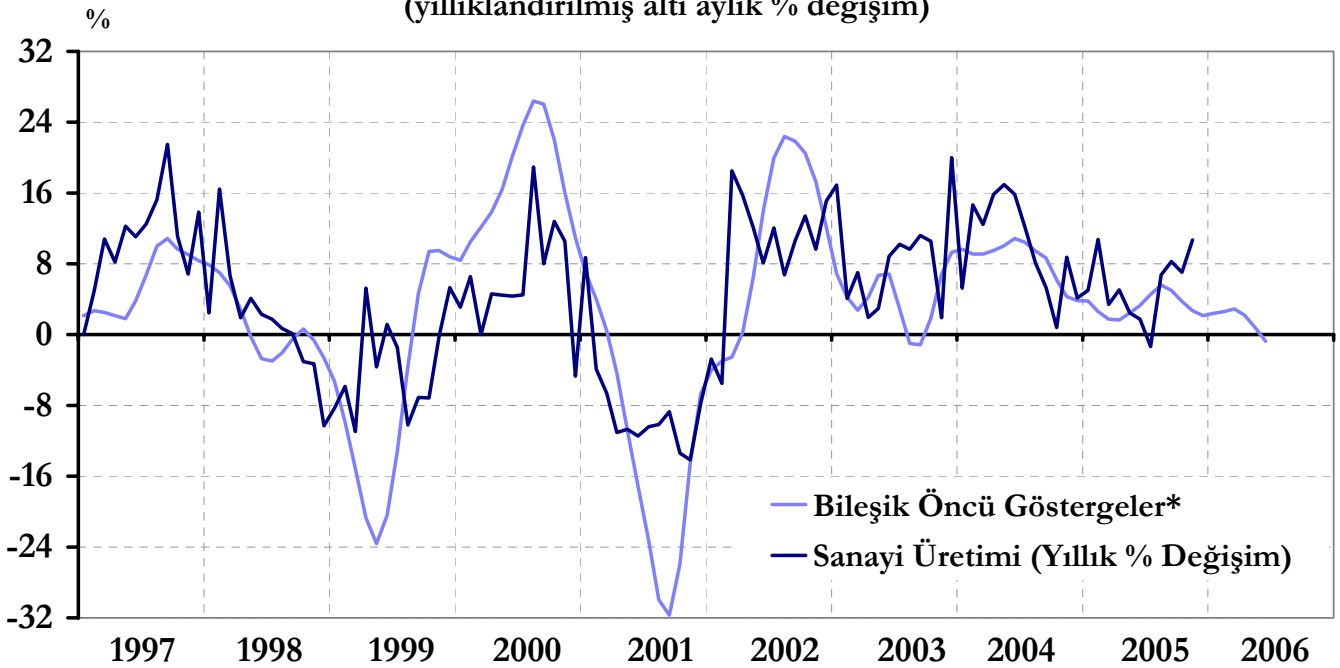

Bileşik Öncü Göstergeler
(yıllıklandırılmış altı aylık % değişim)

Kaynak: OECD

TCMB-Bileşik Öncü Göstergeler
(yıllıklandırılmış altı aylık % değişim)

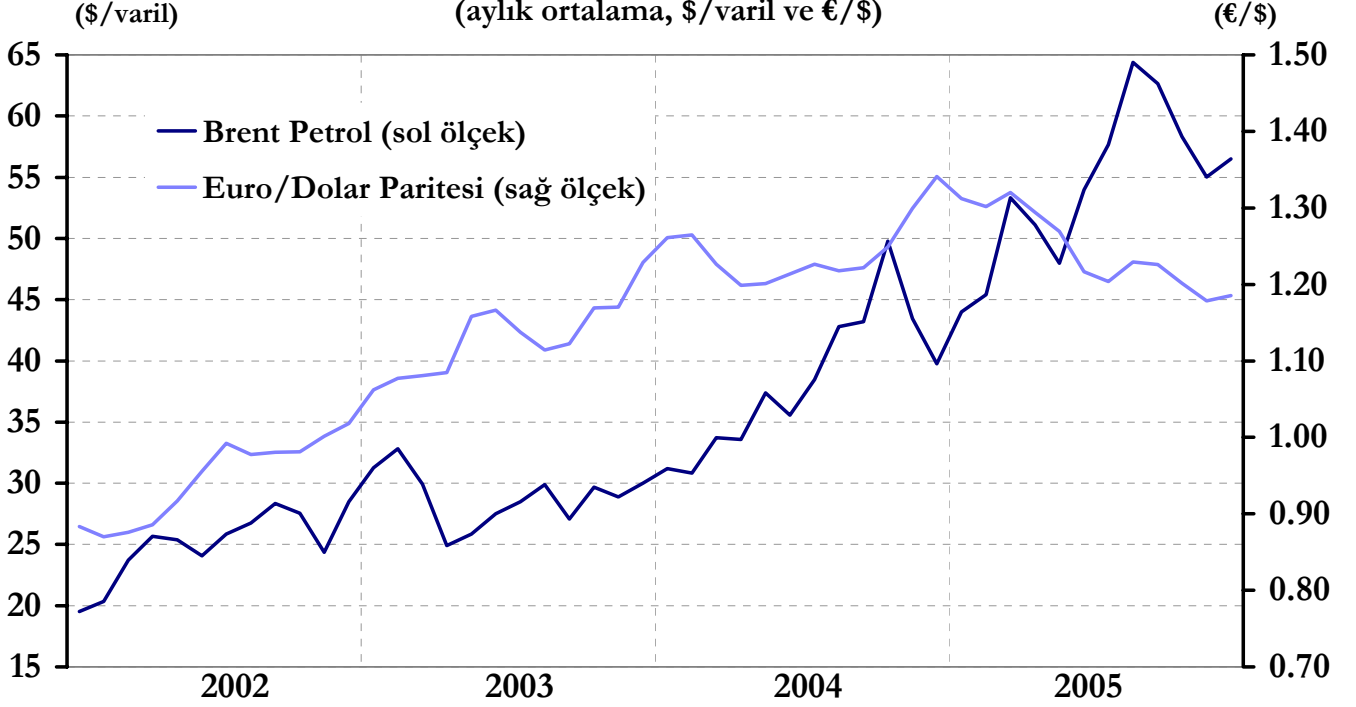

* Öncüleme süresinin yaklaşık 6 ay civarında olması nedeniyle bu göstergeye ait veriler altı ay ötelenmiştir.

Kaynak: TCMB

Petrol Fiyatları ve Parite

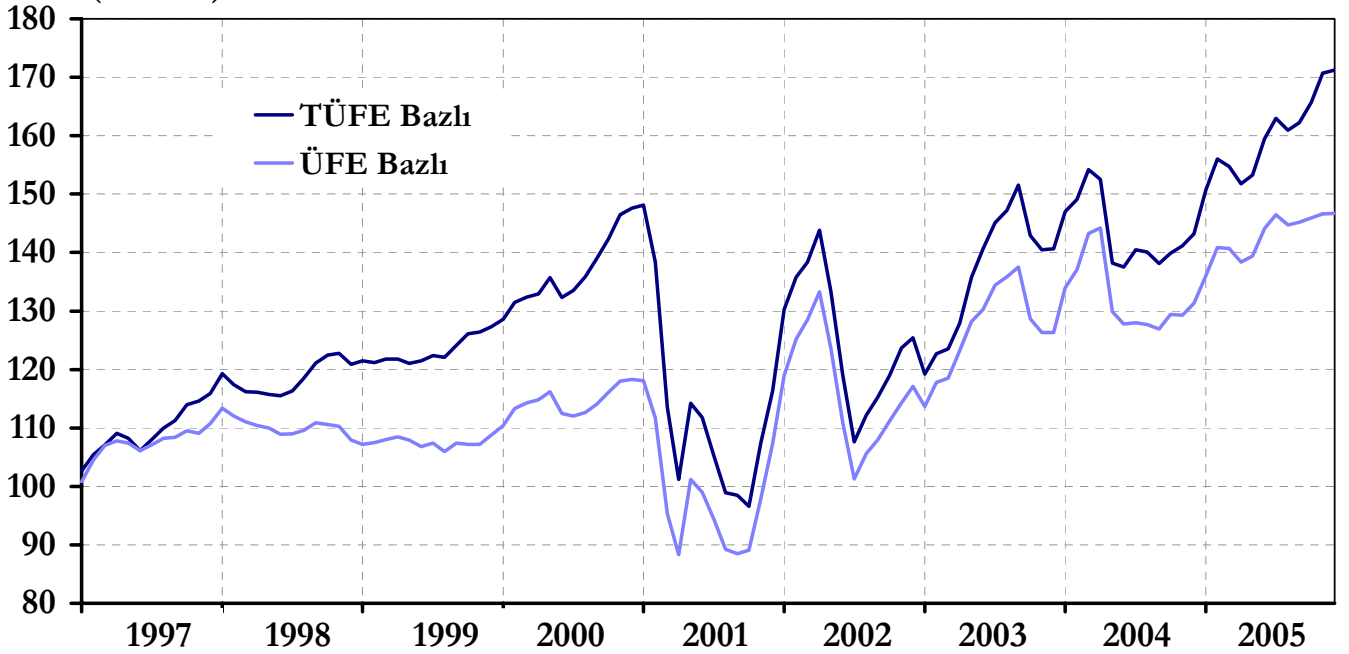
(aylık ortalama, \$/varil ve €/)\$

Kaynak: Reuters, Avrupa Merkez Bankası

Reel Efektif Döviz Kurları*

(1995=100)

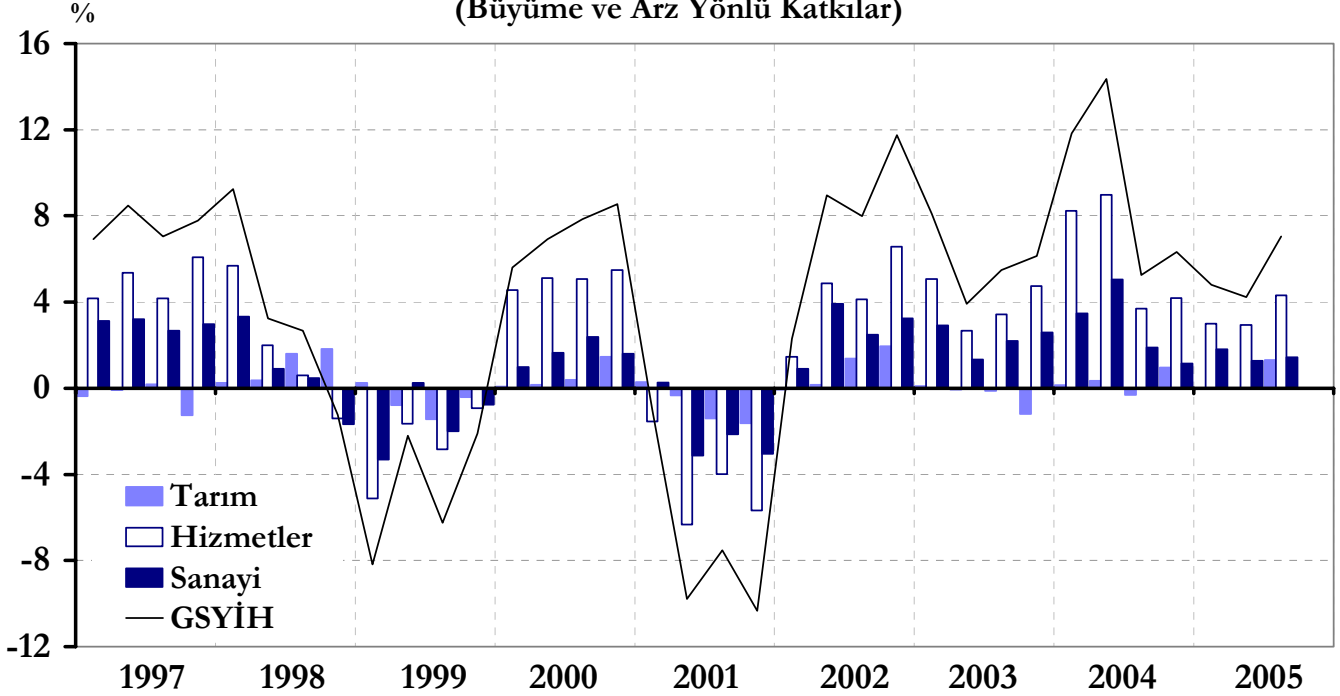

* Endeksteeki artış TL'nin reel olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Kaynak: TCMB

GSYİH

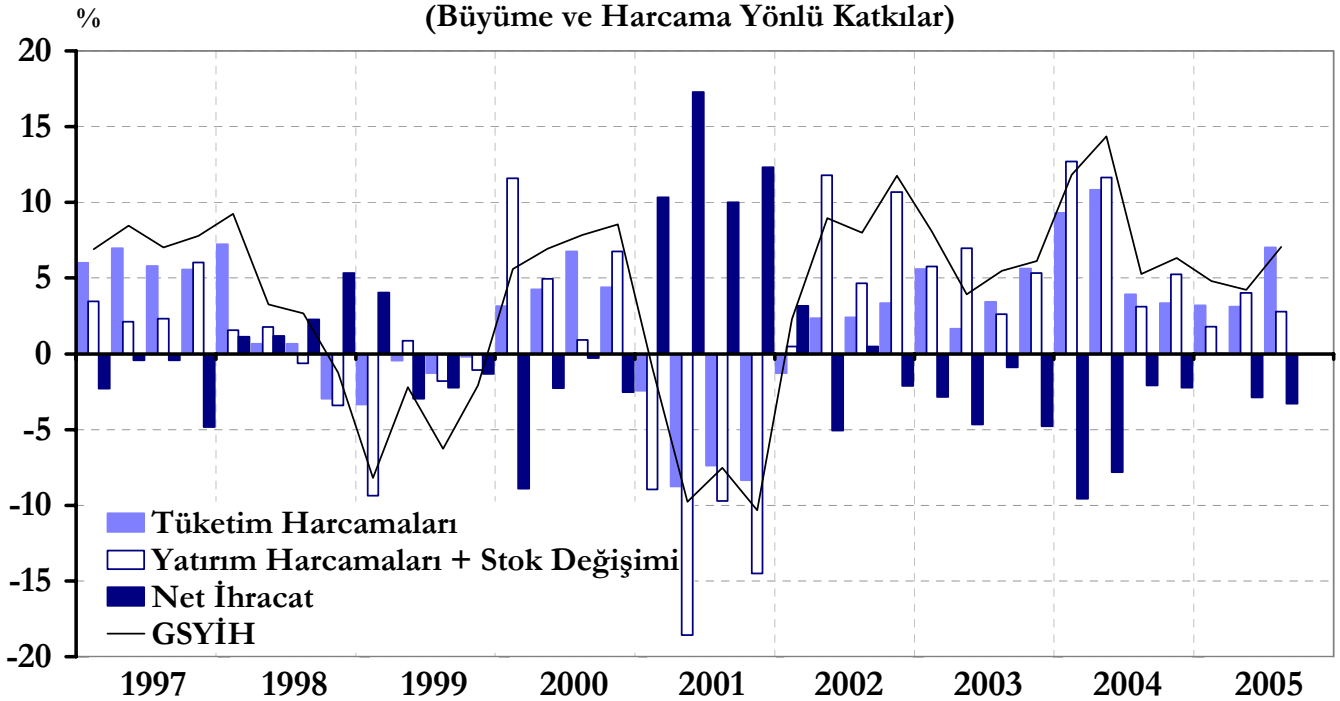
(Büyüme ve Arz Yönlü Katkılar)

Kaynak: TÜİK

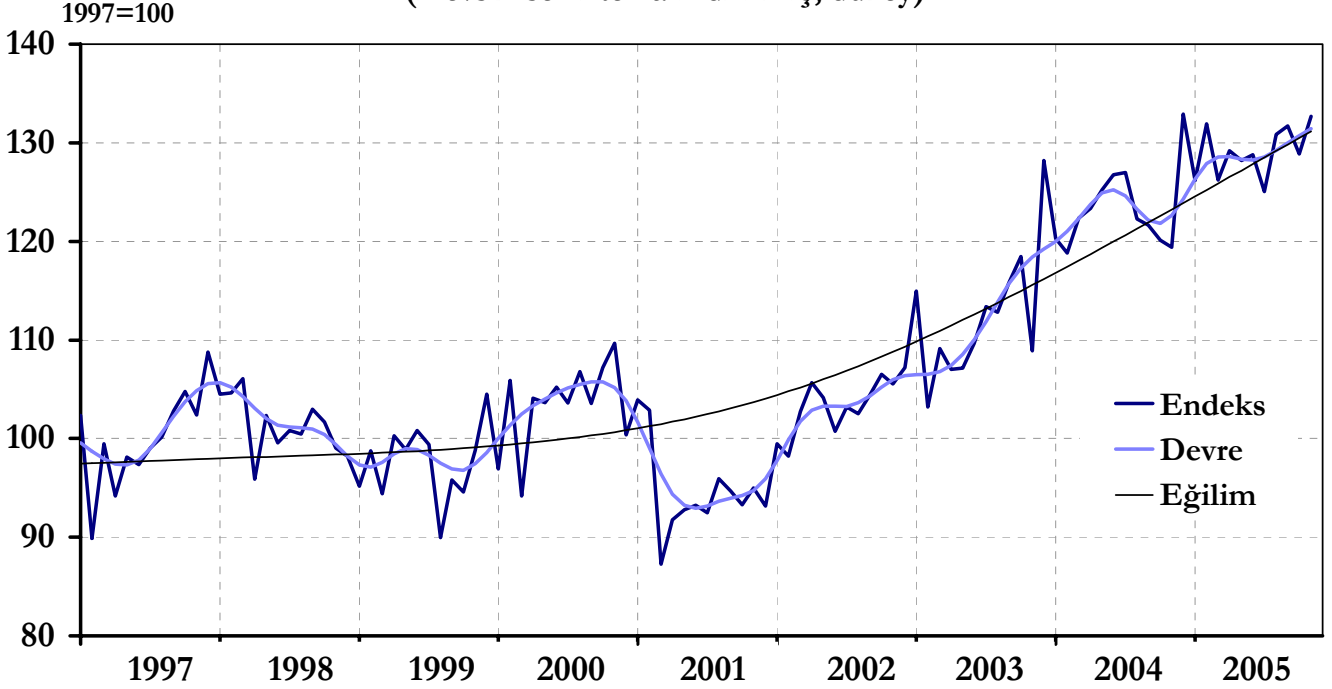
GSYİH

(Büyüme ve Harcama Yönlü Katkılar)

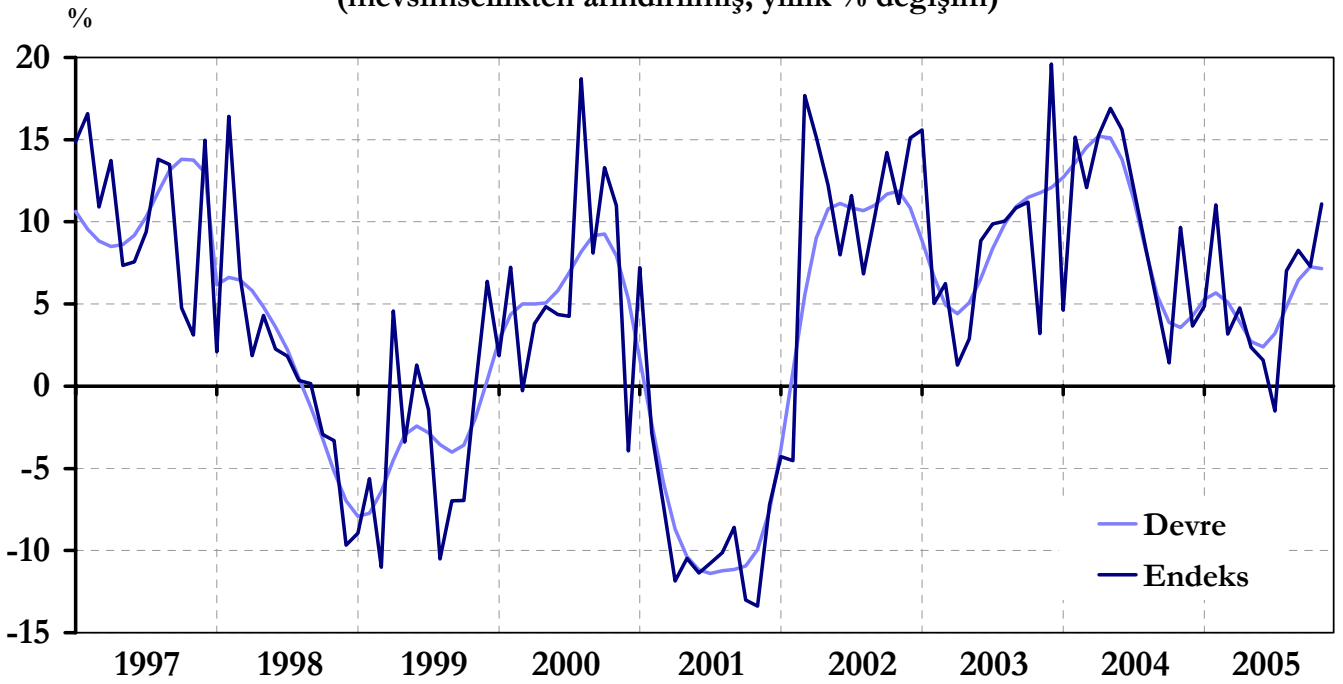
Kaynak: TÜİK

Sanayi Üretim Endeksi
(mevsimsellikten arındırılmış, düzey)

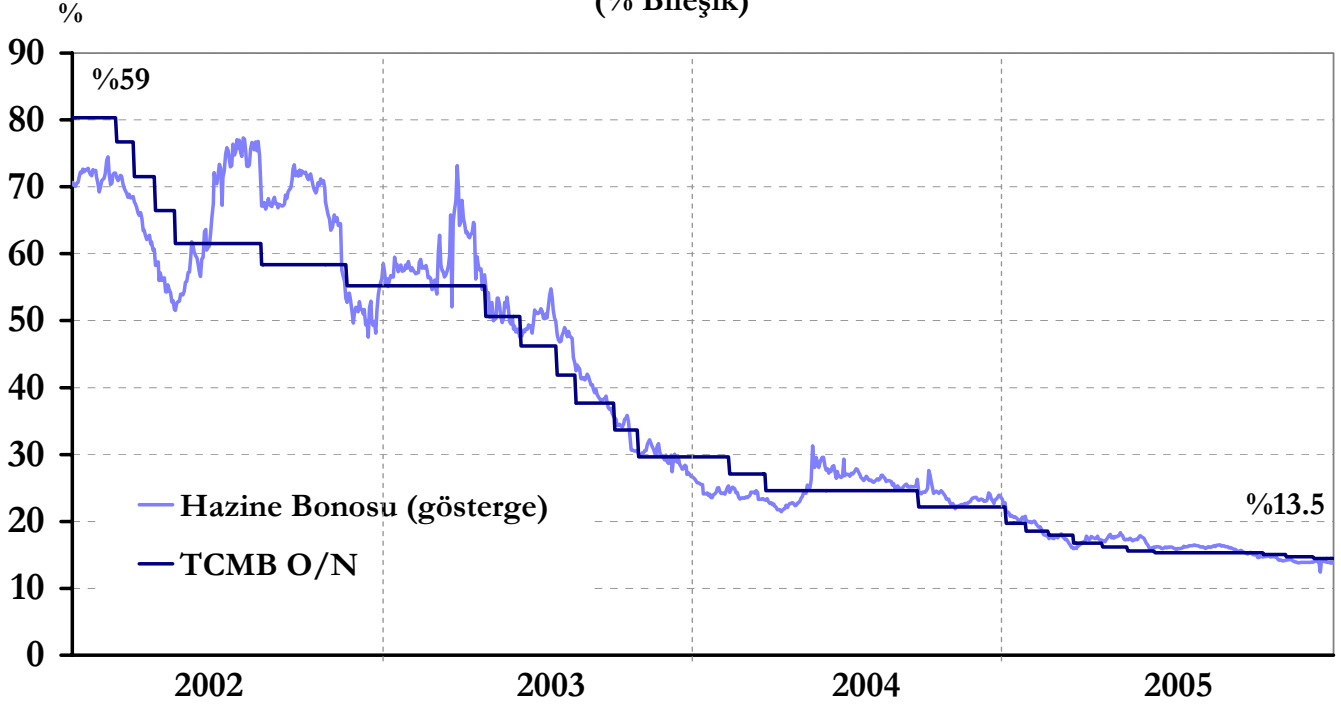
Kaynak: TÜİK, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

Sanayi Üretim Endeksi
(mevsimsellikten arındırılmış, yıllık % değişim)

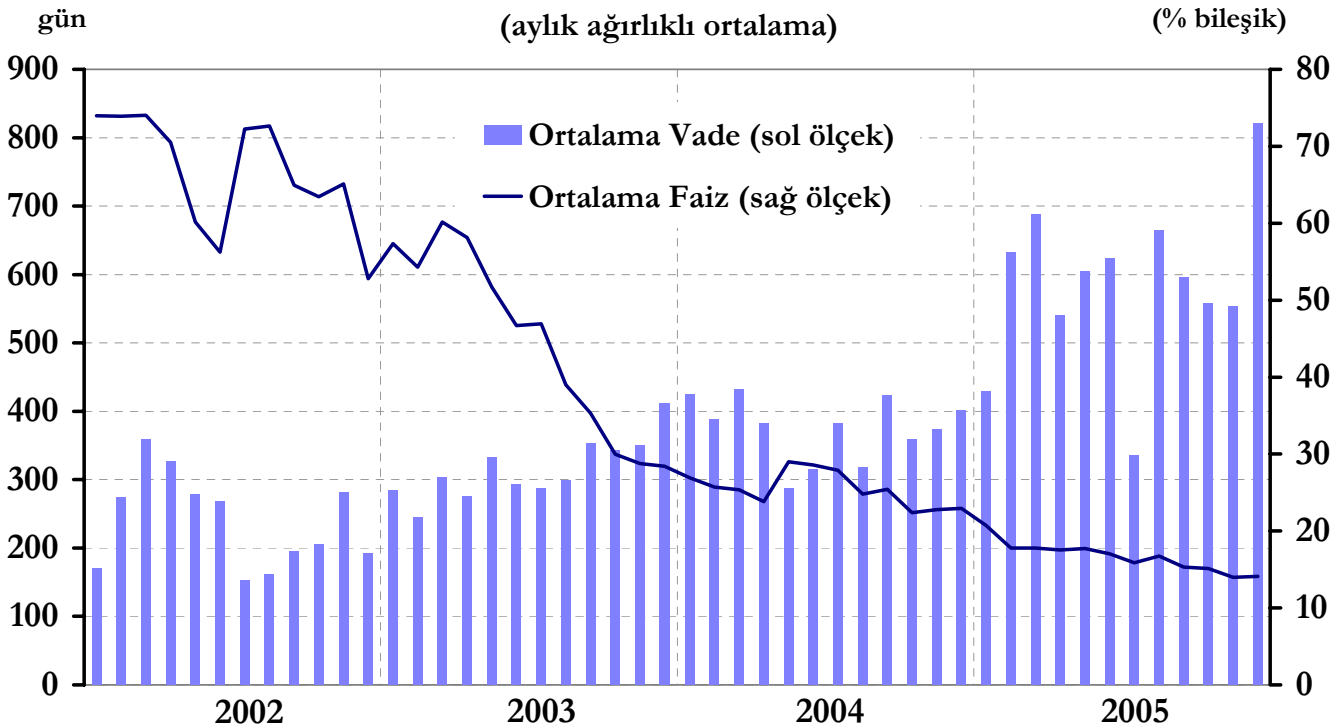
Kaynak: TÜİK, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

Faiz Oranları
(% Bileşik)

Kaynak: Hazine, TCMB

Hazine İhaleleri
(aylık ağırlıklı ortalama)

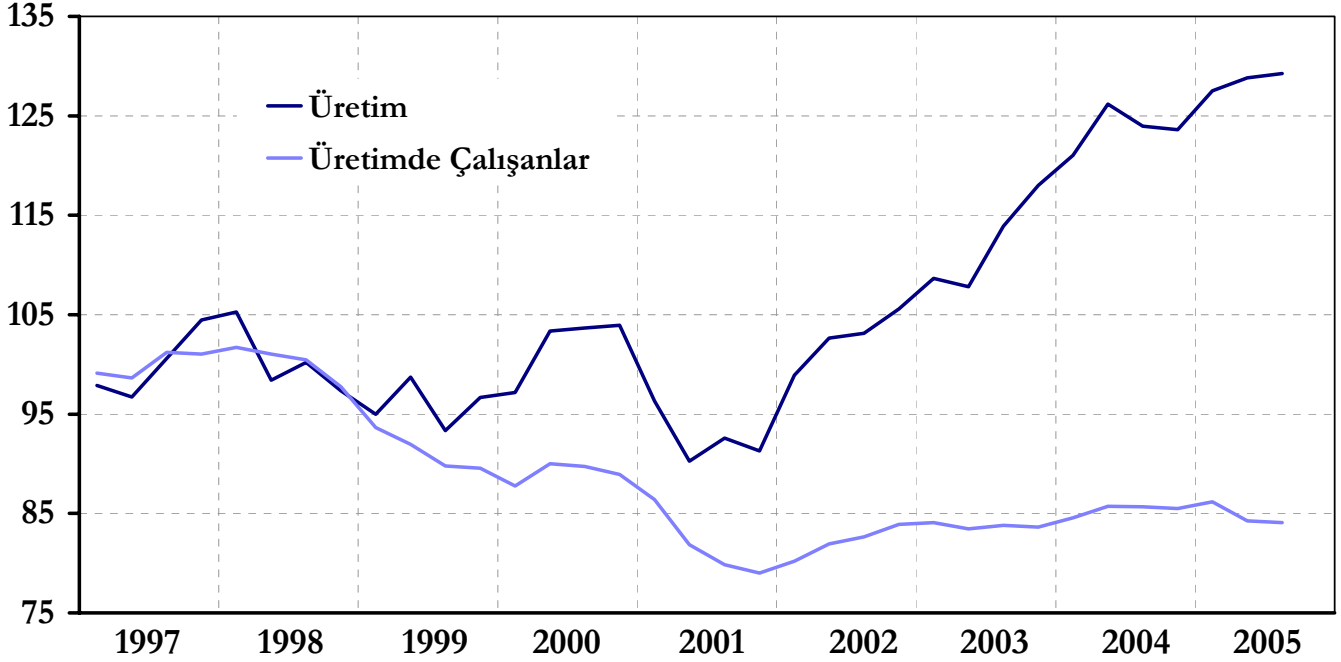

Kaynak: Hazine

İmalât Sanayii

(mevsimsellikten arındırılmış)

1997=100

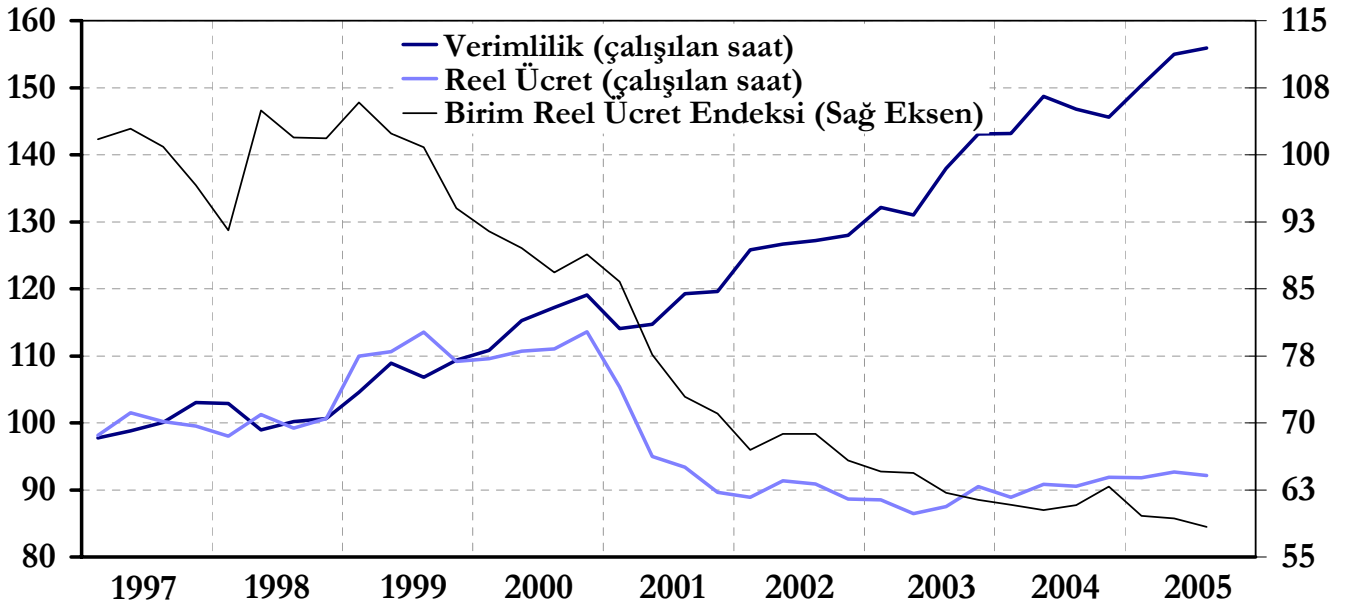

Kaynak: TÜİK

Verimlilik ve Reel Ücretler

(Özel imalât sanayii, mevsimsellikten arındırılmış)

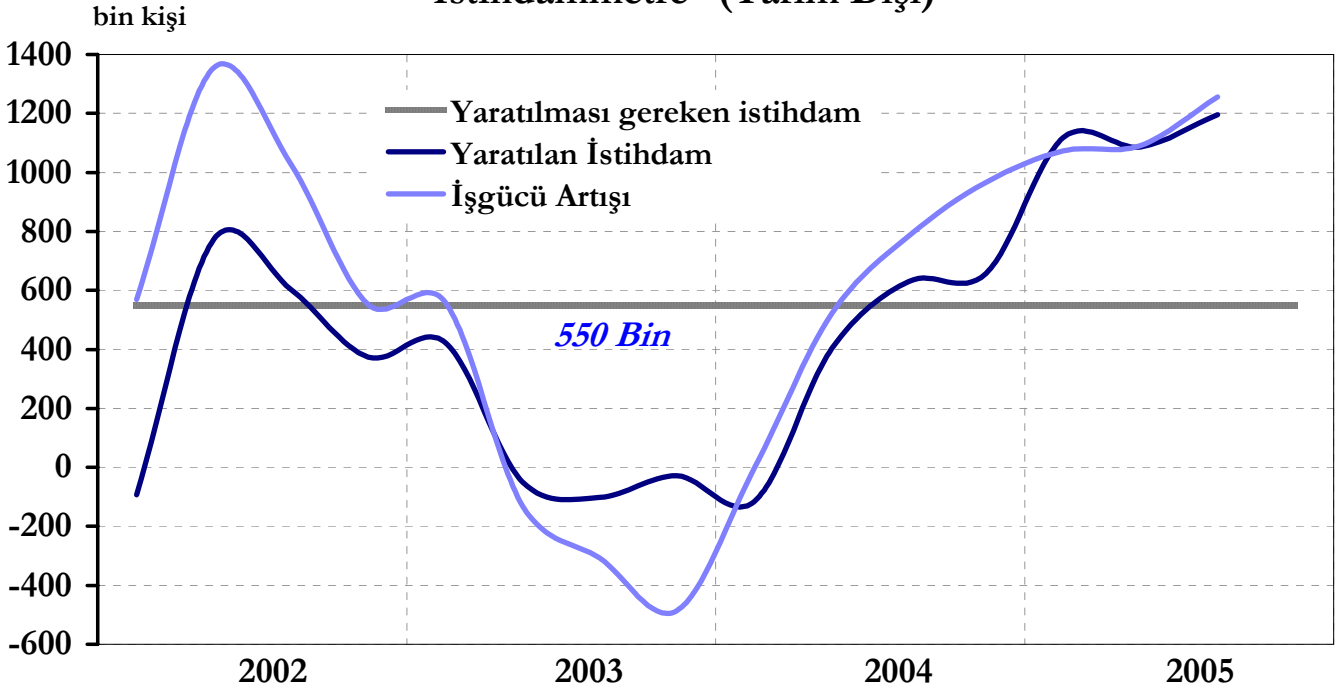
1997=100

Birim reel ücret endeksi, çalışılan saat başına reel ücret endeksi ile çalışılan saat endeksinin çarpımının üretim endeksinde bölünmesiyle oluşturulmuştur.

Kaynak: TÜİK, TCMB

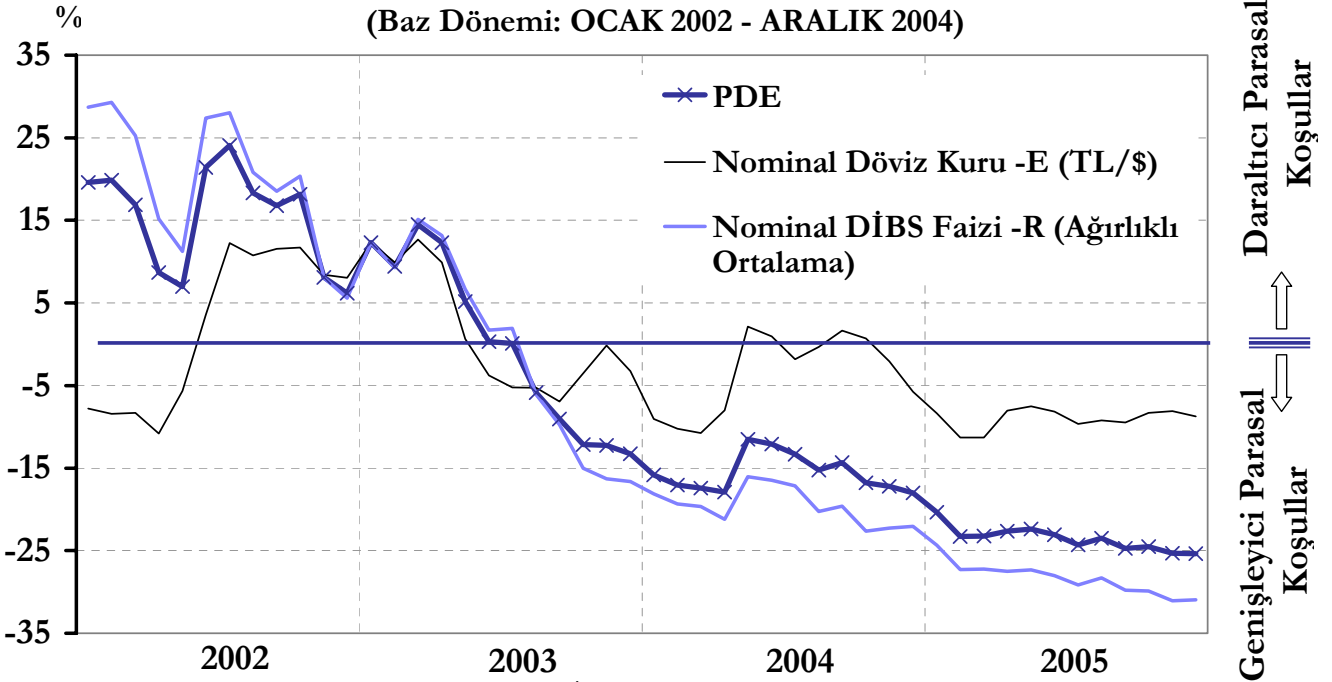
İstihdammetre* (Tarım Dışı)

* Yıllıklandırılmış 3 aylık değişim (Bin Kişi)

Kaynak: TÜİK, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

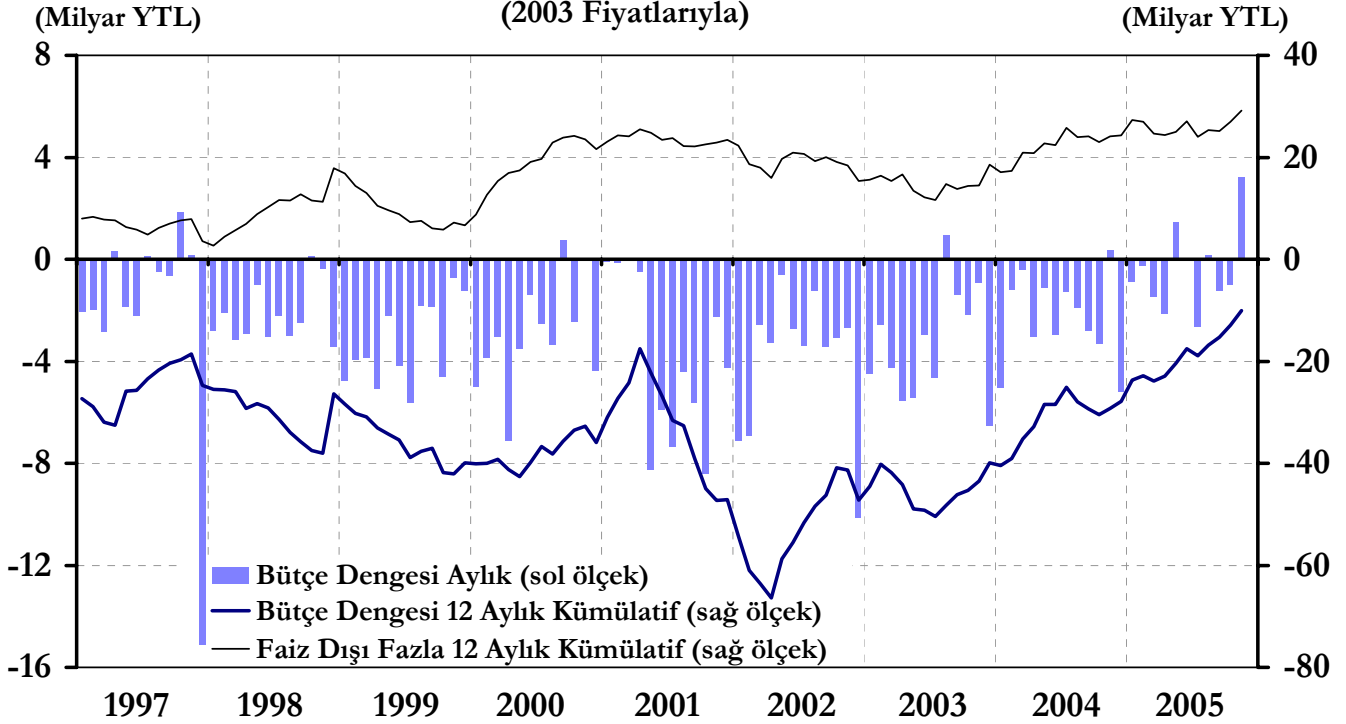
Parasal Durum Endeksi*
(Baz Dönemi: OCAK 2002 - ARALIK 2004)

Sıfır eksenini, baz dönemine ait ortalama döviz kuru ve DİBS faizini temsil etmektedir.
Kaynak: TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

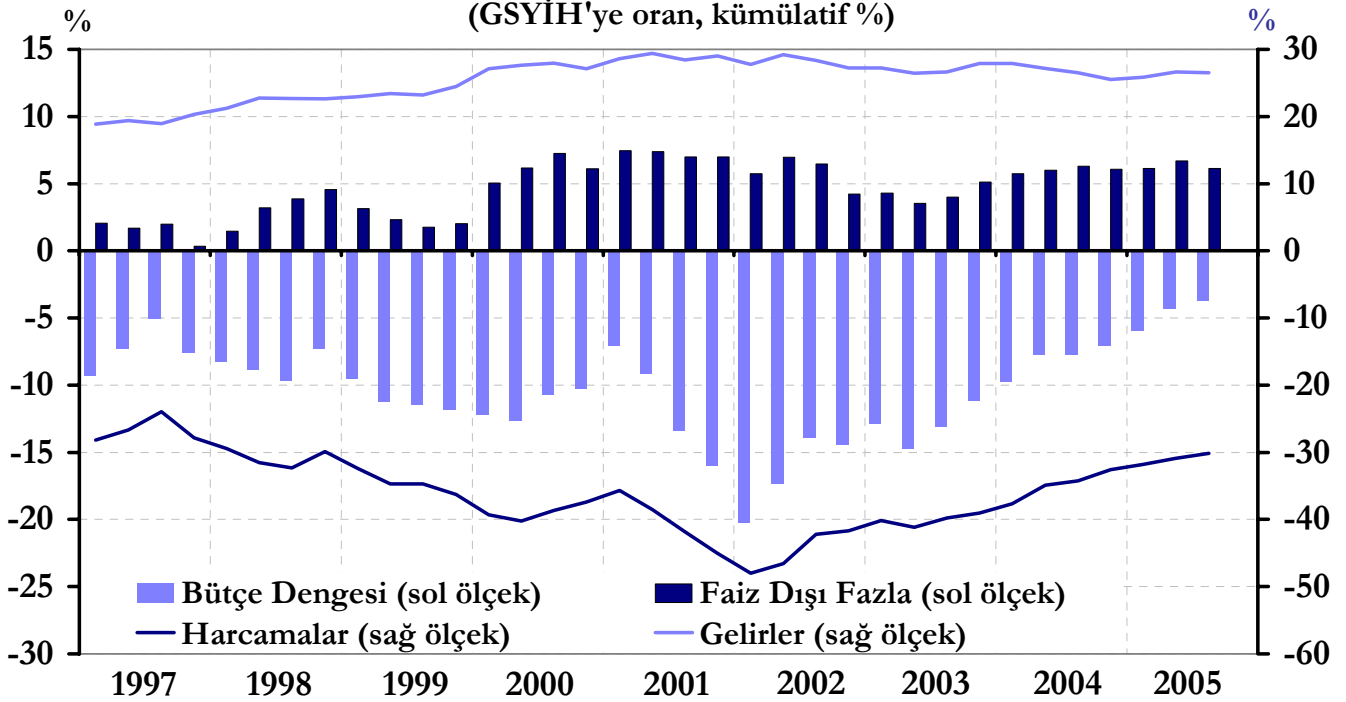
* $PDE_t = W_R(R_t - R_0) + W_E(E_t/E_0)$
 $W_R:W_E = 0.75:0.25$

Konsolide Bütçe
(2003 Fiyatlarıyla)

Kaynak: Hazine

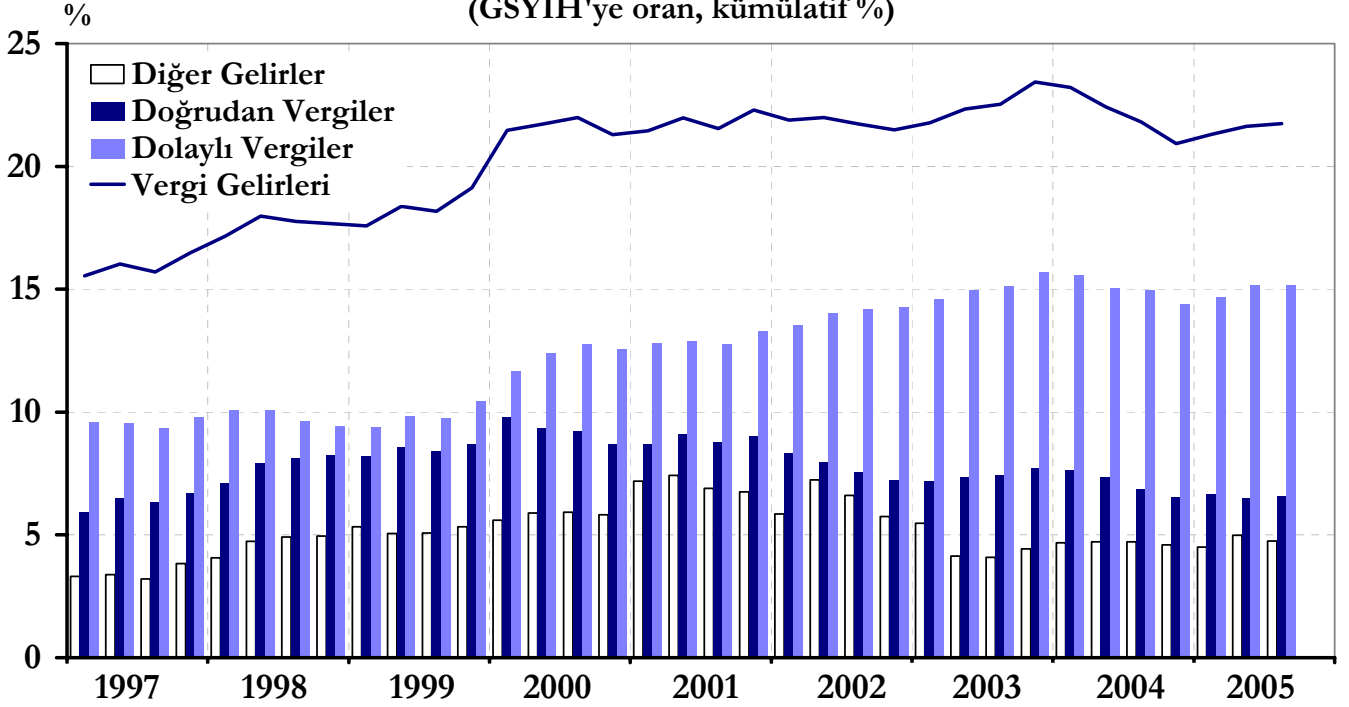
Konsolide Bütçe
(GSYİH'ye oran, kümülatif %)

Kaynak: Hazine

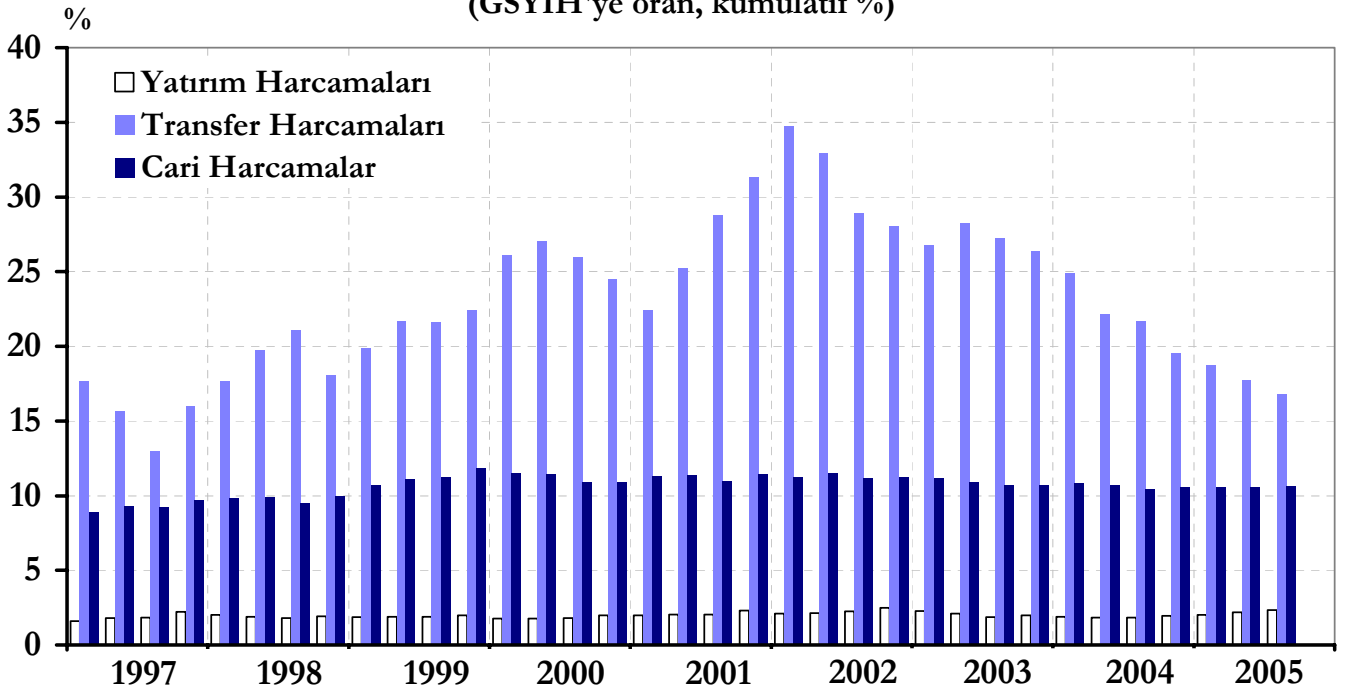

Konsolide Bütçe Gelirler
(GSYİH'ye oran, kümülatif %)

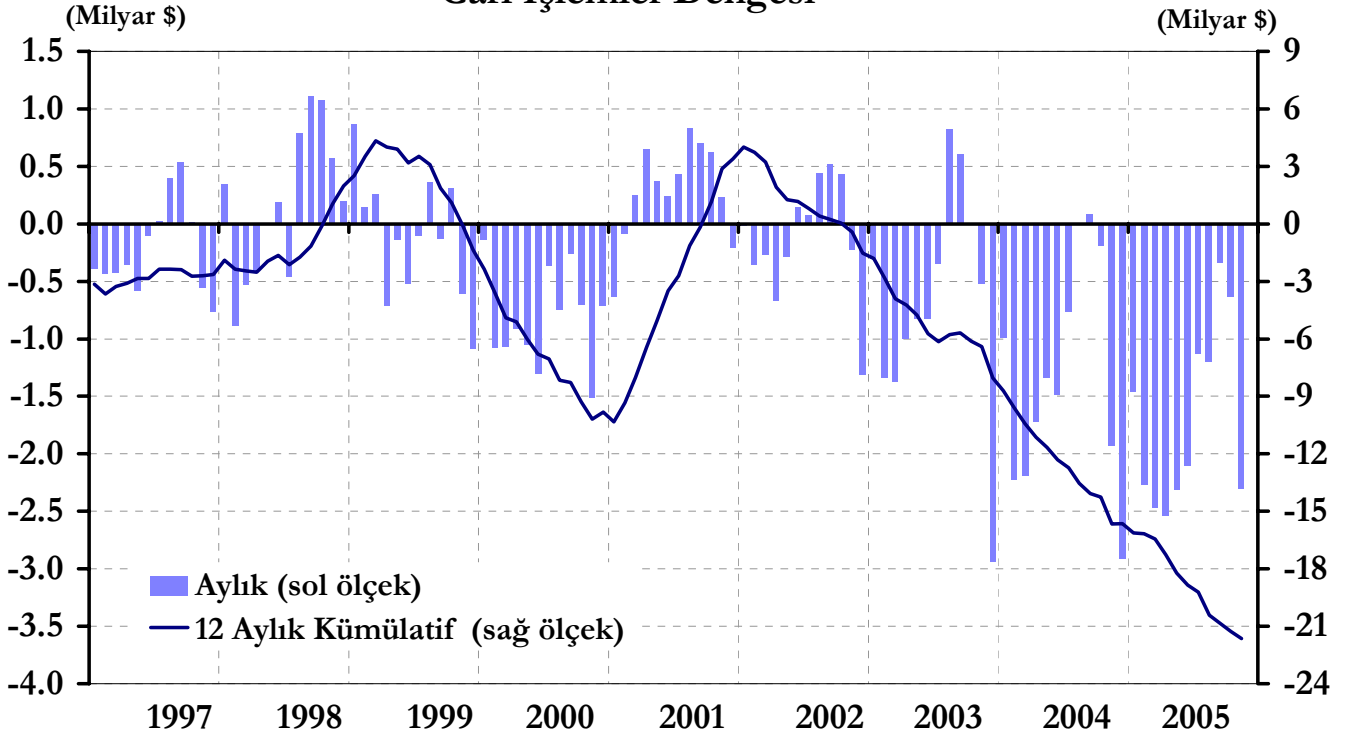
Kaynak: Hazine

Konsolide Bütçe Harcamalar
(GSYİH'ye oran, kümülatif %)

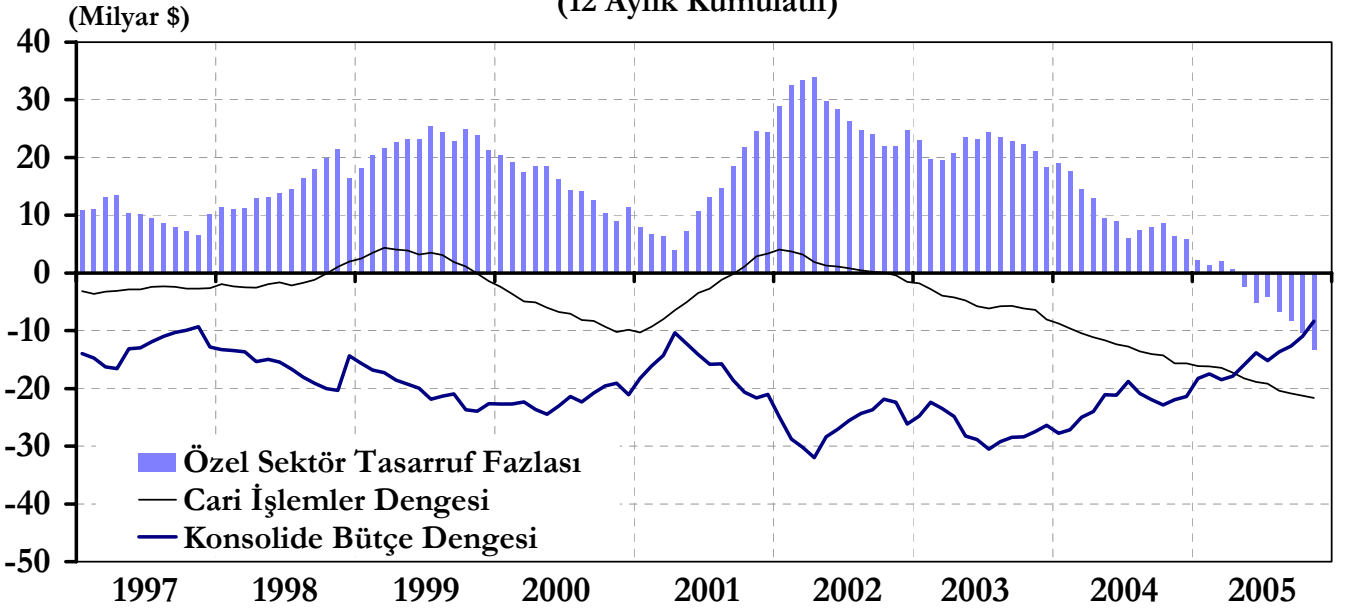
Kaynak: Hazine

Cari İşlemler Dengesi

Kaynak: TCMB

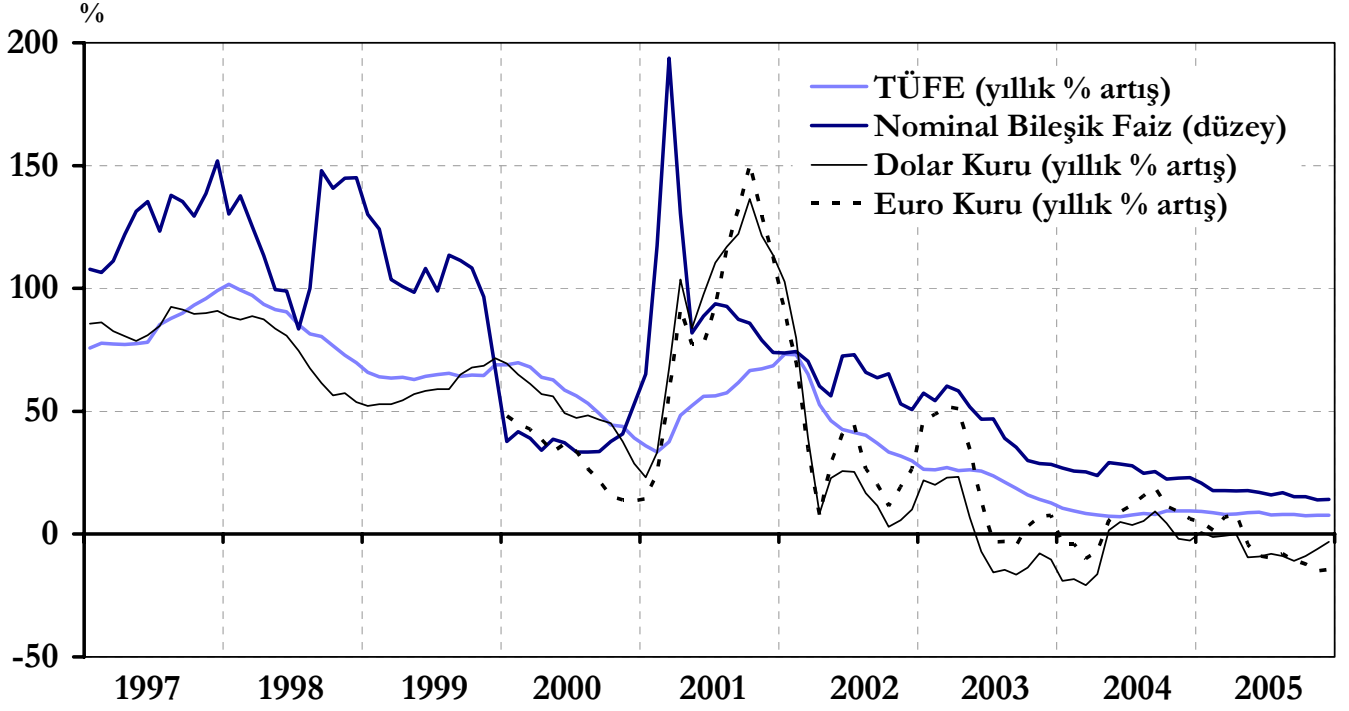
Yatırım-Tasarruf Dengesi* (12 Aylık Kümülatif)

(*) Toplam Kamu Kesimi Tasarruf Açığı verisinin aylık olarak izlenememesi nedeniyle, Konsolide Bütçe Açığı göstere olarak kullanılmıştır. Özel Sektör Net Tasarruf göstergesi ise Konsolide Bütçe Açığı ve Cari İşlemler Dengesi verilerinin cebirsel toplamı olarak hesaplanmıştır.

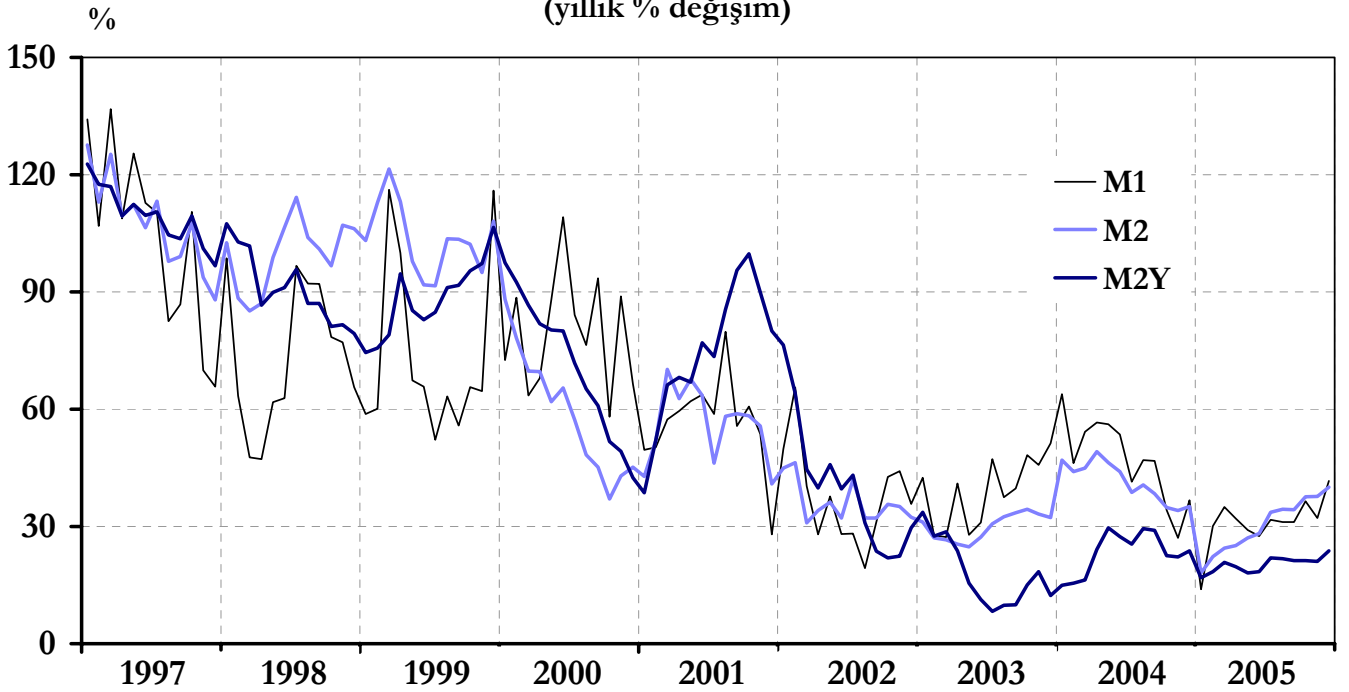
Kaynak: TCMB, Hazine

Enflasyon, Nominal Faizler ve Dolar Kuru

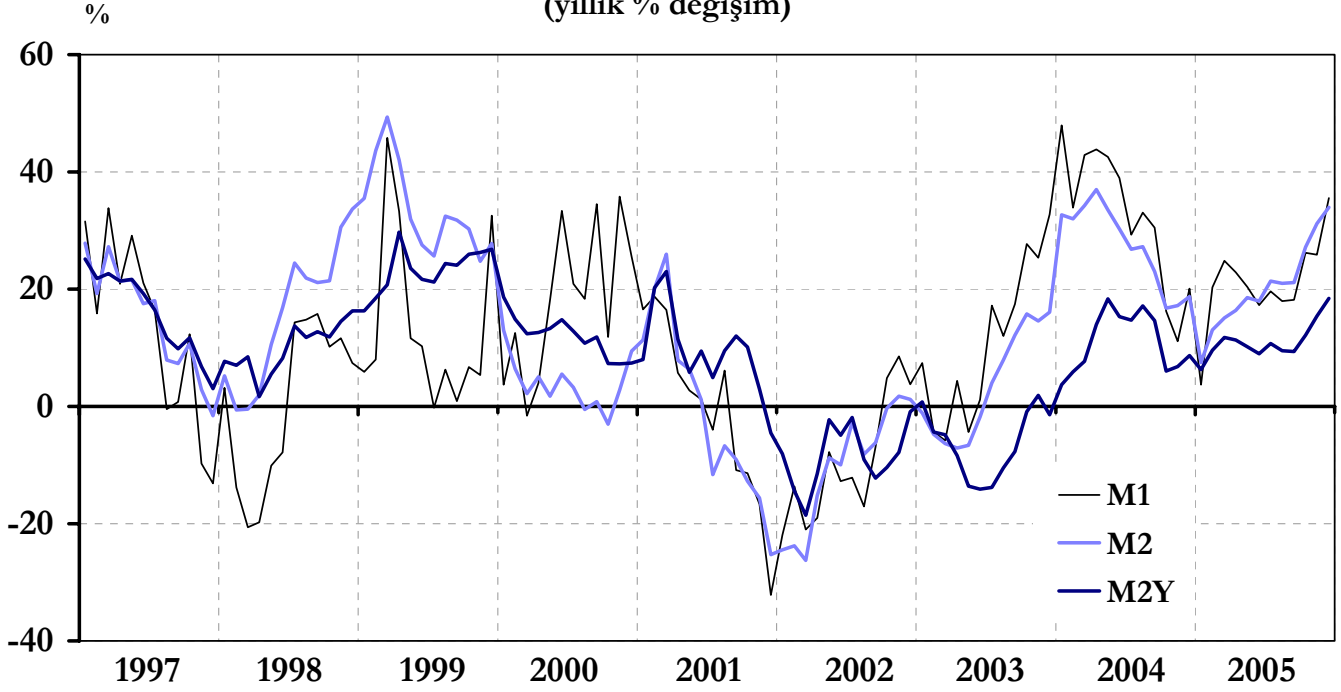
Kaynak: TÜİK, TCMB

Nominal Para Arzları
(yıllık % değişim)

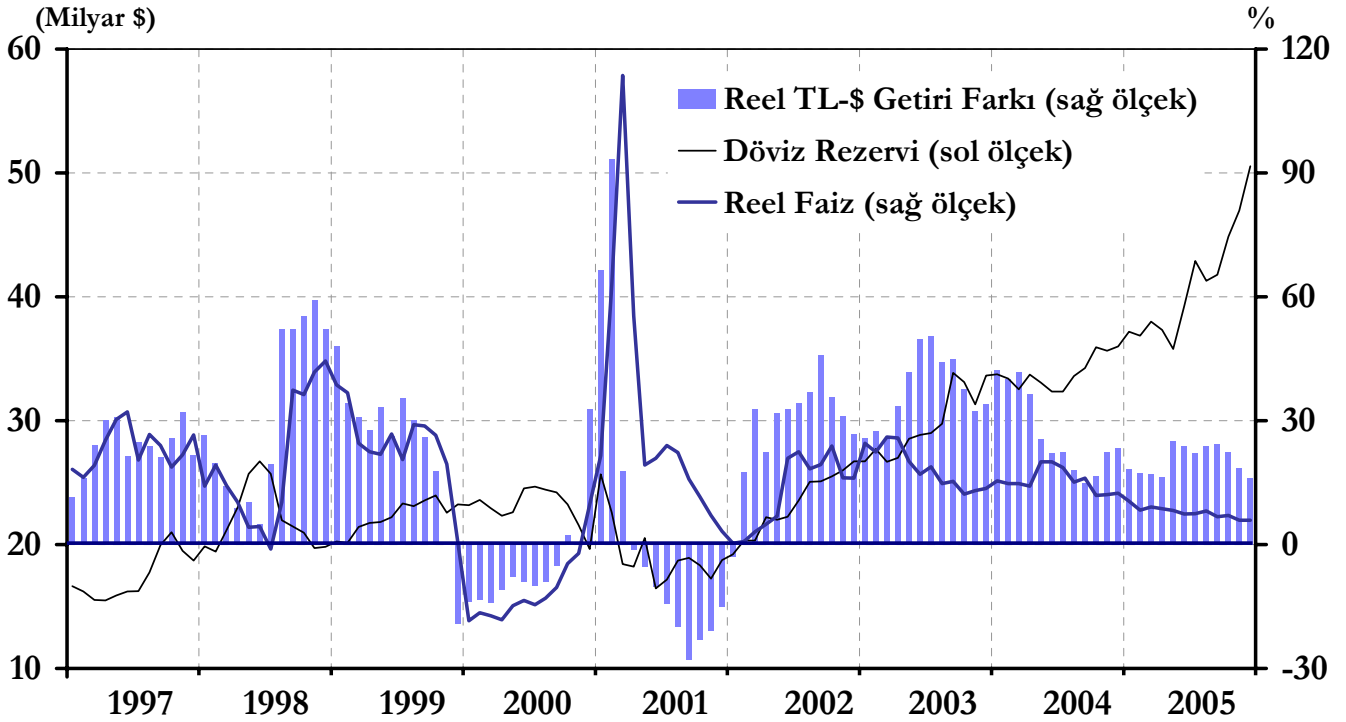
Kaynak: TCMB

Reel Para Arzları
(yıllık % değişim)

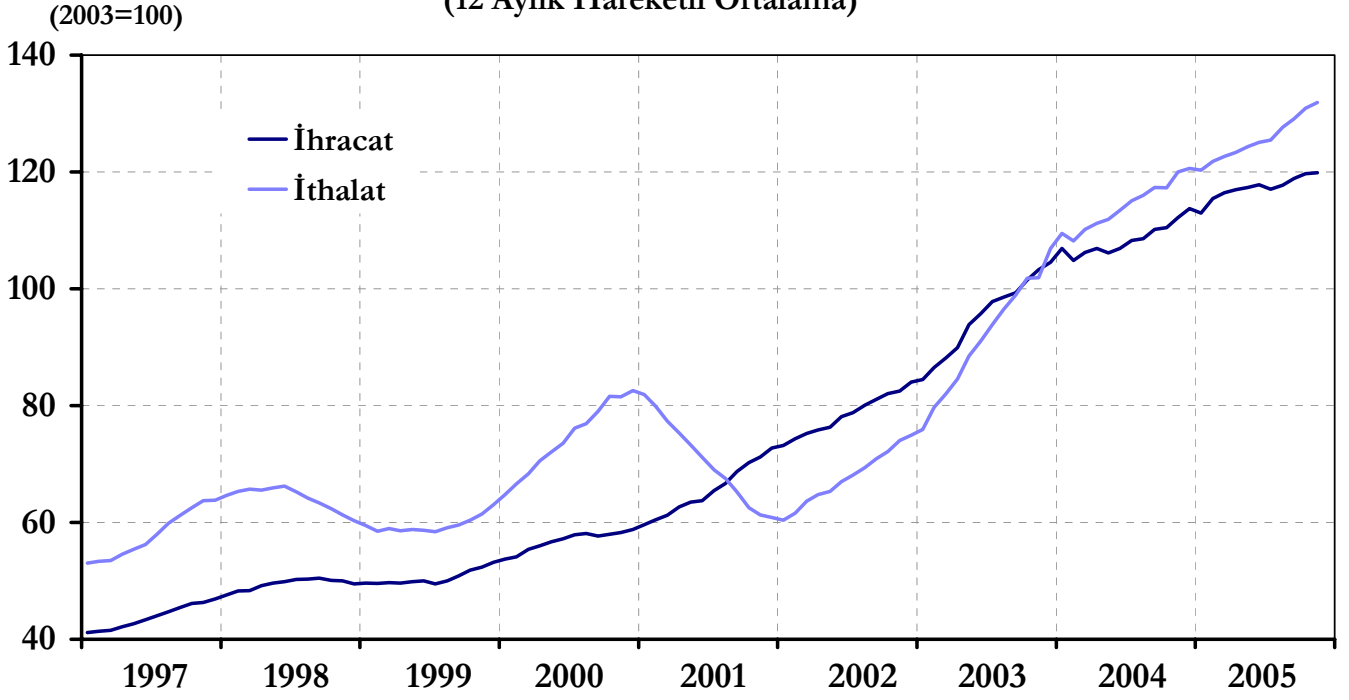
Kaynak: TCMB

Reel Faiz ve Merkez Bankası Döviz Rezervi

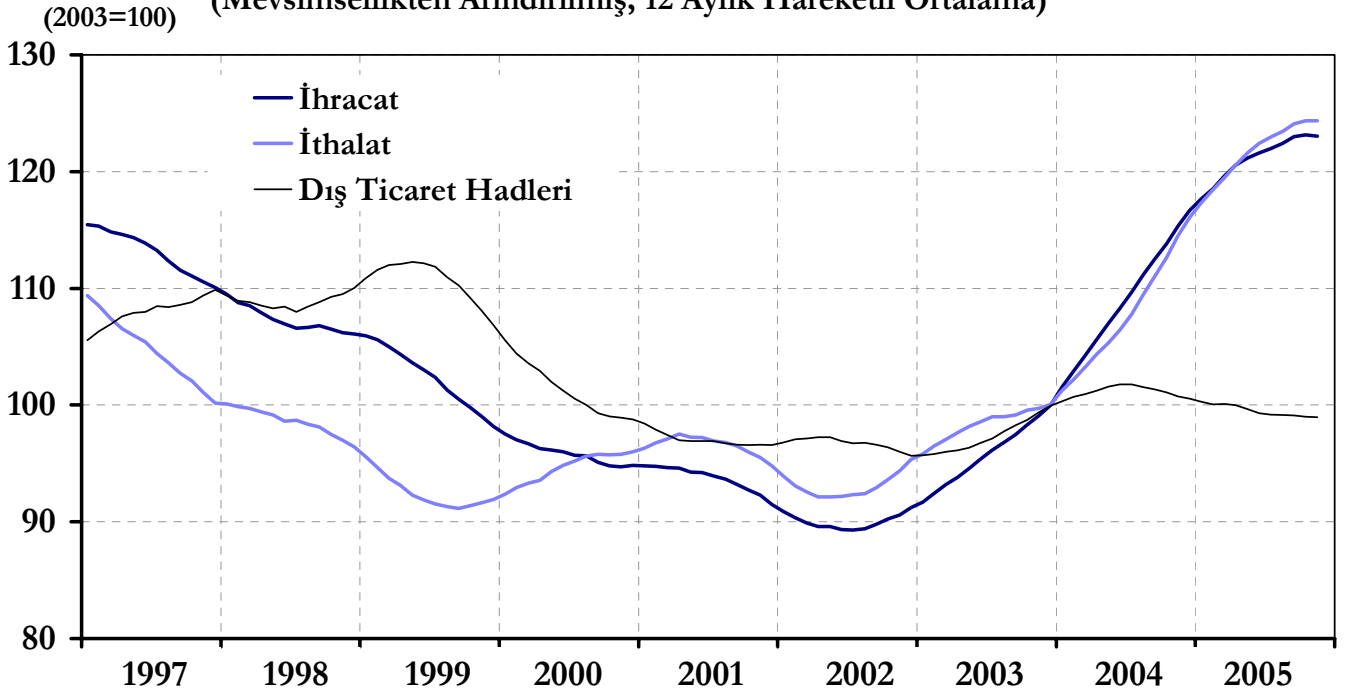
Kaynak: TCMB

Dış Ticaret Miktar Endeksleri
(12 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret Hadleri ve Fiyat Endeksleri
(Mevsimsellikten Arındırılmış, 12 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: TÜİK, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

